De inwoner centraal: impact maken met resultaatfinanciering

Eindrapport Pilot Resultaatfinanciering Leeuwarden Oost

December 2024

Colofon: Evaluatie pilot Resultaatfinanciering in Leeuwarden Oost

Eindrapportage met geleerde lessen uit de pilot Resultaatfinanciering in Leeuwarden Oost.

Dit rapport is uitgegeven door Purpose in opdracht van FNO Zorg voor kansen.

Publicatie: december 2024

Contactpersoon FNO: Matthijs Zwier (matthijs.zwier@fnozorgvoorkansen.nl)

Contactpersoon Leeuwarden Oost: Iri Oosting (iri.oosting@leeuwarden.nl)

Contactpersoon De Dreamfabryk Trèske Heere (treske@dedreamfabryk.nl)

Contactpersoon Wijkbedrijf Bilgaard Dick Bootsma (dickbootsma@gmail.com)

Onderzoeksteam Purpose: Jonathan Fink-Jensen (j.finkjensen@purpose.nl)
Fedor van Berkel

Inhoud

Hfd.	Titel	Pag.
0.	**Managementsamenvatting**	5
1.	**Onderzoeksopzet:** FNO vraagt Purpose de pilot Resultaatfinanciering in Leeuwarden te monitoren	13
2.	**Aanleiding en doel pilot:** Leeuwarden Oost en FNO zoeken nieuwe manieren van impactfinanciering	18
3.	**Ontwerp pilot**: Resultaatdefinities en werkwijze uitgewerkt op basis van verandertheorie	25
4.	**Indirecte resultaten**: Ondernemers hebben op moment van meten 73 inwoners succesvol geholpen	30
5.	**Directe resultaten:** Inwoner centraal, directe effecten op ondernemers (nog) beperkt gerealiseerd	42
6.	**Geleerde lessen:** Pilotfase geeft partijen ruimte om werkzame elementen te onderzoeken	50
7.	**Bijlagen**	54

Begrippenlijst: terugkerende begrippen en organisaties

Veelgebruikte termen

Resultaatfinanciering is een vorm van financiering die zich richt op het behaalde resultaat i.p.v. verrichte inspanningen of taken. Er zijn verschillende varianten van Resultaatfinanciering; in Nederland wordt bijvoorbeeld op verschillende plekken gewerkt met *Social Impact Bonds.* De vorm die in deze pilot gekozen is komt het dichts bij *payment-by-result*.[1] Leeuwarden Oost en FNO zijn *outcome payers* die directe resultaatafspraken hebben gemaakt met de betrokken sociaal ondernemers.

Deelnemers zijn inwoners die woonachtig zijn in Leeuwarden Oost en die door een van de sociale initiatieven begeleid worden i.h.k.v. de pilot.

Sociale ondernemers zijn zelfstandige organisaties die sociale impact boven een winstoogmerk plaatsen. Het gaat niet (per definitie) om *sociale ondernemingen* bedoeld in artikel 2.82 van de Aanbestedingswet 2012.[2] De term sociaal ondernemer bevat een breed spectrum aan sociale initiatieven met – ook in deze pilot – verschillende organisatievormen en werkwijzen. In dit rapport gebruiken we afwisselend de term sociaal ondernemer en sociaal initiatief.

Projectteam bestaat uit een afvaardiging van de verschillende pilotpartners. Het projectteam vormt de kern van de pilot resultaatfinanciering en is 6 keer bij elkaar gekomen tijdens de themasessies.

Pilotpartners

De Dreamfabryk is een van de sociale initiatieven die betrokken is bij de pilot. Money & Life coaches van De Dreamfabryk coachen deelnemers om een stap vooruit te zetten naar een beter toekomstperspectief.

Wijkbedrijf Bilgaard is een van de sociale initiatieven die betrokken is bij de pilot. Het Wijkbedrijf is gevestigd in Wijkcentrum Bilgaard en biedt deelnemers mogelijkheden om (vrijwilligers)werk te doen, deel te nemen aan collectieve activiteiten en/of om sociale contacten op te doen in de wijk.

Leeuwarden Oost is een 20-jarig programma met een eigen programma-bureau. Door de lange looptijd en integrale benadering wijkt het programma af van het huidige subsidiesysteem.[3] Samen met bewoners, partners en wijk-vertegenwoordigers wordt ingezet op een goede kwaliteit van leven en het versterken van perspectief op leren, werken, wonen en gezondheid.

FNO Samen Kansrijk en Gezond is een 10-jarig programma van FNO dat zich ervoor inzet dat het voor je ervaren gezondheid niet uitmaakt uit welk gezin je komt. Ze doen dit praktisch en samen met de gezinnen om wie het gaat. In buurthuizen en gemeentehuizen. Lokaal en landelijk.

Purpose is als onderzoekspartij betrokken bij de pilot om ervoor te zorgen dat er lokaal en landelijk geleerd kan worden van de inzichten uit de pilot.

1 Social Finance NL (2024), De Toekomst van Resultaatfinanciering
2 Sociale werkplaatsen waar minstens 30% van de werknemers een achterstand op de arbeidsmarkt hebben, zie ook AanbestedingsCafe (2018) en Sociaal ondernemerschap wat is het?
3 FNO_IDG_casus-Leeuwarden_online.pdf

Managementsamenvatting

Aanleiding en doel pilot: Leeuwarden Oost, FNO en sociaal ondernemers verkennen nieuwe manier van financieren

Leeuwarden Oost en FNO zoeken nieuwe manier van impact financieren
Om inwoners centraal te stellen en sociale initiatieven meer perspectief te bieden, zoeken Leeuwarden Oost en FNO naar nieuwe manieren van financieren voor de lange termijn. Om het instrument 'resultaatgerichte financiering' te testen, wil Leeuwarden Oost een pilot uitvoeren die zich richt op de verbetering van het ervaren welbevinden van inwoners en de begeleiding van bewoners naar opleiding of (vrijwilligers-)werk.

Pilotdoelen

Inwoner

Meer mensen in kwetsbare situaties hebben **meer toekomstperspectief**

Gemeente

(Lokale) overheden kunnen publieke middelen **beter besteden**

Sociale ondernemer

Meer sociaal ondernemers hebben meer (financieel) **perspectief**

Private financier

Private financiers kunnen hun **sociale missie** beter bereiken

FNO vraagt Purpose de pilot Resultaatfinanciering te monitoren
FNO wil dat er lokaal wordt geleerd van de pilot en dat opgedane lessen worden vastgelegd voor andere partijen. Op basis van pilotdoelen hebben de pilotdeelnemers in de ontwerpfase van het onderzoek samen onderzoeksvragen geformuleerd. Elk kwartaal kwamen partners samen in een themasessie. Voor elke sessie voerde Purpose een mini-onderzoek uit op het geselecteerde thema en de bijbehorende vragen.

Onderzoeksopzet is het resultaat van interviews met betrokkenen, expertinterviews en co-creatie sessies
In co-creatie met de betrokken sociaal ondernemers, Leeuwarden Oost en FNO heeft Purpose medio 2023 onderzoeksvragen en een onderzoeksopzet opgesteld voor de pilotperiode.

1. Ontwerpen	2. Monitoren en leren	3. Rapporteren
mrt-jul 2023	*okt 2023-okt 2024*	*okt-dec 2024*
✓ **Onderzoeks-methode** voor monitoring tijdens de pilot[1]	✓ **Tussenrapportages** op basis van de mini-onderzoeken en themasessies	✓ **Onderzoeks-rapport** met aanbevelingen

De uitkomst van de pilotmonitoring is de optelsom van themasessies en voorbereidende onderzoeken
In de periode oktober 2023-oktober 2024 kwam het projectteam elk kwartaal samen tijdens een themasessie om een onderzoeksthema uit te lichten. Ter voorbereiding op de themasessies voerde Purpose een mini-onderzoek uit op het geselecteerde thema en de bijbehorende vragen. Aan het eind van de pilotperiode vormen de mini-onderzoeken en de besprekingen daarvan de basis voor dit eindrapport.

[1] Purpose (2023), Monitoren en leren van de pilot Resultaatfinanciering

Pilot stelt inwoner centraal en focust op ervaren welbevinden van inwoners

De pilot is gebaseerd op vier ontwerpprincipes

1. **Behoeftes bewoners centraal:** resultaten worden geformuleerd op inwonerniveau
2. **Doorbreken projectencarrousel:** geen initiatieven die verdwijnen zodra incidenteel (subsidie)geld op is
3. **Sturen op resultaat:** niet het proces en/of de output, maar het resultaat (outcome) wordt gefinancierd
4. **Cofinanciering:** om programmadoelen te verwezenlijken is cofinanciering met publieke-private partners een vereiste

De pilotpartners hebben in het najaar van 2022 een verandertheorie, projectplan en werkwijze ontworpen.[1] De hogere impactdoelstelling van de pilotpartners is dat de financiering eraan bijdraagt dat bewoners een goede kwaliteit van leven ervaren en perspectief hebben op leren, werk en/of gezondheid. In het ontwerp van de werkwijze staan daarom niet alleen *maatschappelijke en financiële* resultaten maar ook *individuele en merkbare* resultaten centraal.

Resultaatdefinitie bevat proces, maatschappelijke en individuele indicatoren
Sociaal ondernemers kunnen maatschappelijke (20%) en individuele (70%) resultaten declareren, aangevuld met 10% vergoeding voor proceskosten (intake en eindgesprek). De inwoner staat centraal bij het bepalen van het resultaat: 70% van het resultaat wordt uitgedrukt in termen van hun ervaren welbevinden. Het maatschappelijk resultaat kan worden gedeclareerd op een van drie onderdelen: uitstroom naar werk, vrijwilligerswerk of deelname aan een opleiding. Het individueel resultaat bestaat uit twee onderdelen die beide gedeclareerd kunnen worden: toename in ervaren welbevinden o.b.v. rapportcijfers en/of toename in ervaren welbevinden o.b.v. gesprek met de inwoner.

Type	Indicator	% vergoeding
Proces	1. Aanmelding (T0)	5%
	2. Afronding (T1)	5%
Maatschappelijk resultaat	3. Uitstroom naar werk EN/OF	20%
	4. Deelname vrijwilligerswerk EN/OF	
	5. Deelname opleiding	
Individueel resultaat	6. Toename ervaren gezondheid en geluk[2]	
	7. Verhoging rapportcijfer ervaren welbevinden	35%
	8. Verhoging ervaren welbevinden o.b.v. diepte interview	35%

[1] Projectplan Pilot Resultaatfinanciering (17 sept 2022); Uitvoeringsplan Pilot Resultaatfinanciering (8 nov 2022)
[2] Deze vragen zijn ten behoeve van data verzameling en tellen niet mee bij de resultaatbepaling

Indirecte resultaten: vooralsnog 73 inwoners succes geholpen*

Aanleiding

We onderscheiden directe effecten van het financierings-instrument (bv. ondernemers die meer perspectief ervaren) en indirecte effecten die ondernemers weten te realiseren dankzij resultaat-financiering (bv. succesvolle begeleiding van inwoners). Veel directe effecten bouwen voort op deze indirecte resultaten

Vraagstelling

O.b.v. dossiervorming door de ondernemers onderzoeken we

- Welke inwoners bereikt zijn
- Wat de belangrijkste effecten zijn voor inwoners en de bredere maatschappij
- Welke werkzame elementen inwoners zelf benoemen

Cijferanalyse

De sociale ondernemers hadden op 1 okt 2024 144 trajecten gestart. Bij 73 deelnemers zijn de T0 én de T1 vragenlijst afgenomen. De meetbare analyse omvat de analyse van 13 meerkeuze vragen (smileys, cijfers), geanonimiseerde persoons-kenmerken en procesdata (start, einde)

Kwalitatieve analyse

De cijfers zijn getoetst en verdiept o.b.v. open antwoorden in de dossiers, 6 interviews met deelnemers, observaties en interviews met sociaal ondernemers

73 trajecten succesvol afgerond

- 144 inwoners bereikt, 73 trajecten succesvol afgesloten (54 lopen nog)
- Voornamelijk inwoners uit de bijstandspopulatie doelgroep C
- Uitvalpercentage geschat op ca. 30%
- Trajecten duren vaak 8,5 tot 12 maanden

Inwoners boeken meetbare en merkbare resultaten

- Ervaren geluk en gezondheid nemen toe
- Ook fysieke-, mentale- en financiële gezondheid neemt toe
- 81% van de inwoners stroomt uit naar werk, vrijwilligerswerk of een opleiding
- Pilotinvestering verdient zich snel terug d.m.v. bespaarde bijstandsuitkeringen

Inwoners voelen zich begrepen en gehoord

- Bij het Wijkbedrijf kunnen inwoners hun sociale netwerk vergroten
- De Dreamfabryk helpt inwoners om hun dromen en doelen na te jagen

* Begeleiding van 54 inwoners loopt nog, uitkomst nog onbekend

Directe resultaten: inwoner centraal, directe effecten op ondernemers in pilot (nog) beperkt gerealiseerd

	Directe pilotdoelen		Behaald	Toelichting
Inwoner	Meer mensen in kwetsbare situaties hebben **meer toekomst-perspectief**	• Inwoner staat centraal en bepaalt het resultaat van de interventie	🟢	Stem van de inwoner is geborgd in werkwijze (antwoorden inwoner zijn doorslaggevend), ook wanneer inwoner zich hier zelf niet van bewust is
Sociale ondernemer	Meer sociaal ondernemers hebben meer (financieel) **perspectief**	• Meer bestendigheid door continuïteit in financiering • Meer mensen kunnen helpen • Meer ruimte voor innovatie	🟡 🟢 🟡	Dankzij pilot kunnen ondernemers voor 144 inwoners begeleiden opstarten. Door tijdelijke aard pilot is (nog) niet vast te stellen of resultaatfinanciering bijdraagt aan meer financieel perspectief
Gemeente	(Lokale) overheden kunnen publieke middelen **beter besteden**	• Sociaal ondernemers meer perspectief bieden • Hulp aan inwoners effectiever en efficiënter gefinancierd	🔴 🟡	Sociaal ondernemers ervaren niet direct meer perspectief. Het is onduidelijk of de hulp efficiënter en effectiever is omdat cijfers over de reguliere financiering ontbreken
Private financier	Private financiers kunnen hun **sociale missie** beter bereiken	• Betere samenwerking publieke en private financiers • FNO jaagt systeemverandering aan die past binnen haar sociale missie	🟢 🟢	Leeuwarden Oost (publiek) en FNO (privaat) onderzoeken met de sociaal ondernemers hoe op nieuwe manieren samengewerkt kan worden aan systeemverandering

🟢 Doel behaald in pilot 🟡 Niet (met zekerheid) vast te stellen in pilot 🔴 Doel niet behaald

PURPOSE

Geleerde lessen: nieuwe manier van werken vraagt ruimte om samen knelpunten bespreekbaar te maken

Knelpunten en verbeterkansen tijdens de pilotfase	Inhoud	Uitvoering	Financiering	Besturing	Leren en verbeteren
Declaraties trajecten komt in eerste instantie moeizaam op gang		●			
Deelnemers in de 'pijplijn' compliceren de gesprekken over verdeling van budget/deelnemers		●		●	
Het is voor ondernemers niet altijd duidelijk wanneer T1 gedeclareerd kan worden	●	●			
Oorspronkelijke tarief voor resultaatbetaling was niet kostendekkend	●		●		
Begeleiding eindigt niet (altijd) bij behalen resultaat en afnemen T1	●	●	●		
In ontwerpfase bleek samenwerken met inwoners lastig(er)	●				●
Ondanks een uitgewerkt projectplan kunnen beelden over de resultaatdefinities verschillen	●			●	
Ook met de beste intenties kunnen verschillende belevingswerelden (blijven) botsen		●			

3 werkzame elementen pilotfase

1 Werken o.b.v. vertrouwen
Ook bij het herijken van afspraken. Tijdens de pilot zijn bv. afspraken over tarief en verdeling trajecten in openheid besproken. Ook wanneer het schuurt was vertrouwen het uitgangspunt

2 Inwoner centraal
a) Afname vragenlijst is ingezet om inwoners resultaat te laten bepalen
b) D.m.v. casusbespreking konden ondernemers inzichtelijk maken waar zij tegenaan lopen, wat leidt tot wederzijds begrip

3 Aandacht voor formele en informele samenwerking
In de pilot bleken formele afspraken een belangrijk startpunt, maar het succes van de pilot hing ook samen met het vermogen om je in elkaars positie te kunnen inleven

Aanbevelingen: verdiep, borg en verbreid geleerde lessen uit Leeuwarden Oost

1 Gemeente Leeuwarden: implementeer en verdiep werkzame elementen

- **Blijf werken aan het doorbreken van de projectencarrousel.** Bied sociaal ondernemers waarvan bekend is dat ze impact maken uitzicht op (de beschikbaarheid van) structureel budget. Dit kan bijvoorbeeld door te werken aan de borging van resultaatfinanciering
- **Stuur op outcome.** Ook bij andere financieringsvormen in het sociaal domein is het monitoren van de gewenste outcome voor inwoners en maatschappij belangrijk. Houd daarbij aandacht voor *meetbare* én *merkbare* effecten
- **Voer vergelijkend onderzoek uit.** Onderzoek hoe de resultaten voor inwoners en maatschappij uit de pilot zich verhouden tot de reguliere dienstverlening

2 Leeuwarden Oost i.s.m. Gemeente Leeuwarden: investeer in lokale borging van resultaatfinanciering

Meer toelichting op p. 12

- **Stap 1: breid de pilot uit.** Verdiep opgedane inzichten uit de pilot in een nieuwe, tijdelijke fase. Verken uitbreiding van het aantal sociale initiatieven. Onderzoek de meerwaarde van een intermediaire partij. Optimaliseer de resultaatdefinities, vragenlijsten en werkwijze
- **Stap 2: borg resultaatfinanciering in gemeentelijk beleid.** Verken de toepassing van resultaatfinanciering voor een breder palet aan leefgebieden (bv. d.m.v. inzichten uit andere gemeenten). Werk toe naar een open-house-constructie voor resultaatgerichte financiering. Optimaliseer de werkwijze verder

3 FNO: investeer in landelijke beweging van resultaat-gerichte financiering

- **Financier vergelijkbare lokale en regionale initiatieven**. Faciliteer resultaatgerichte vormen van financiering vanuit verschillende leefgebieden en breng bevindingen en initiatiefnemers samen om tot een brede beweging te komen. Verken daarbij hoe het ontwerpprincipe ‘Inwoner aan zet’ geborgd kan blijven
- **Investeer in synergie.** Resultaatfinanciering omvat o.a. ook de toepassing van Social Impact Bonds, waar Social Finance NL nauw bij betrokken is. Zoek de samenwerking om elkaar te versterken, bijvoorbeeld in het samenbrengen van centrale plekken van kennis en kunde

Verdieping aanbeveling 2: breid pilot uit en onderzoek borging in gemeentelijk beleid

2 Investeer in lokale borging van resultaatfinanciering

Stap 1: breid de pilot uit

- Verken uitbreiding van het aantal sociale ondernemers dat resultaten kan declareren. Zet de huidige ondernemers in om hen wegwijs te maken in 'de manier van werken', bv. voor d.m.v. intervisie over het vaststellen van resultaat
- Onderzoek meerwaarde van een intermediaire partij. In Rotterdam is dit bv. Stichting Resultaatfinanciering (opgericht door SIF-R). Een aparte stichting kan verschillende financiers samenbrengen en als tussenpersoon met de ondernemers fungeren
- Optimaliseer vragenlijst. Een deel van de vragen is niet voor alle initiatieven relevant en/of wordt nauwelijks gebruikt om het afgesproken resultaat vast te stellen. Voor ervaren welbevinden lijkt de vraag over ervaren gezondheid al veel antwoorden te ondervangen. Aanvullend zou bv. gevraagd kunnen worden of inwoners in het verleden andere vormen van begeleiding hebben ontvangen en waarom men bij deze ondernemers uit is gekomen
- Onderzoek bereik: een mogelijke meerwaarde van ondernemers kan zijn dat ze doelgroepen bereiken die reguliere hulpverlening niet weet te bereiken. Een vervolg kan onderzoeken in hoeverre dit het geval is en/of daar resultaatdefinities aan gekoppeld kunnen worden
- Optimaliseer werkwijze declaraties: voor ondernemers is het afnemen van vragenlijsten en het declareren van resultaat nu vaak nog handwerk. Onderzoek welke onderdelen gestandaardiseerd en/of vereenvoudigd kunnen worden

Stap 2: borg resultaatfinanciering in gemeentelijk beleid

- Verken de toepassing van resultaatfinanciering voor meer leefgebieden, bv. in afstemming met initiatieven in Rotterdam waar wordt onderzocht hoe prestatiecontracten op Werk, Schuldhulp en andere leefgebieden gecombineerd kunnen worden
- Werk toe naar een Open House constructie voor resultaatgerichte financiering, in lijn met de aanbevelingen uit 'Handreiking betalen voor Impact' (2023) door Van Doorne

Hfd. 1

Onderzoeksopzet

FNO vraagt Purpose de pilot Resultaatfinanciering in Leeuwarden te monitoren

Vraag aan Purpose: FNO wil weten wat de geleerde lessen zijn van de pilot Resultaatfinanciering

Aanleiding

Met gemeenten, sociaal ondernemers en impactinvesteerders onderzoekt FNO hoe nieuwe financieringsinstrumenten kunnen helpen de samenleving inclusiever te maken.

Resultaatfinanciering is zo'n instrument: sociaal ondernemers worden achteraf betaald voor behaalde resultaten. De focus ligt daarmee niet op het proces (wat doet een ondernemer) maar op het resultaat (wat levert het de inwoner op).

FNO is op dit moment betrokken bij twee pilots:

1. Pilot Resultaatfinanciering in Leeuwarden Oost (start november 2022)
2. Prestatiecontract op Schuldhulp in Rotterdam (start januari 2023)

Vraagstelling

FNO wil dat er lokaal wordt geleerd van de pilots én dat opgedane lessen worden vastgelegd voor andere partijen. FNO vraagt Purpose daarom om de pilot Resultaatfinanciering in Leeuwarden Oost te monitoren om

1. **Landelijk te leren**: hoe is de pilot tot stand gekomen? Wat hebben we geleerd over randvoorwaarden en succesfactoren?
2. **Lokaal te leren**: wat is het effect van de pilot voor inwoners, sociaal ondernemers en publieke en private financiers? Wat zijn de werkzame elementen en wat is er nodig voor mogelijke opschaling?

De focus van dit rapport ligt op onderdeel 2: lokaal leren in de context van de pilot in Leeuwarden Oost.

Aanpak (1): met betrokkenen van de pilot heeft Purpose het onderzoek ontworpen rond zes themasessies

Onderzoeksopzet is het resultaat van interviews met betrokkenen, expertinterviews en co-creatie sessies

In co-creatie met de betrokken sociaal ondernemers, Leeuwarden Oost en FNO heeft Purpose medio 2023 onderzoeksvragen en een onderzoeksopzet opgesteld voor de pilotperiode.

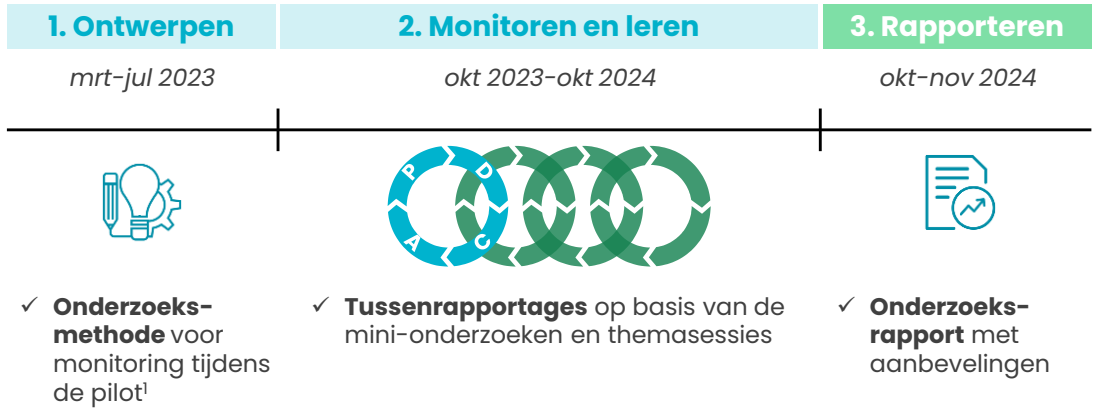

De uitkomst van de pilotmonitoring is de optelsom van themasessies en voorbereidende onderzoeken

In de periode oktober 2023-oktober 2024 kwam het projectteam elk kwartaal samen om een onderzoeksthema uit te lichten. Het projectteam bestaat uit de projectleider van Leeuwarden Oost (Iri Oosting), twee sociaal ondernemers (Dick Bootsma en Trèske Heere), de contactpersoon van FNO (Matthijs Zwier) en twee onderzoekers van Purpose. Naar behoefte sloten ook andere stakeholders aan bij specifieke bijeenkomsten.

Mini-onderzoekjes zijn gebaseerd op onderzoeksvragen

Op basis van pilotdoelen hebben de pilotdeelnemers in de ontwerpfase van het onderzoek gezamenlijk onderzoeksvragen geformuleerd. Ter voorbereiding op de themasessies voerde Purpose een mini-onderzoek uit op het geselecteerde thema en de bijbehorende vragen. Aan het eind van de pilotperiode vormen de mini-onderzoeken en de besprekingen daarvan de basis voor dit eindrapport.

[1] Purpose (2023), Monitoren en leren van de pilot Resultaatfinanciering

Aanpak (2): ter voorbereiding van elke themasessie voerde Purpose een (mini)onderzoek uit

Sessie 1: ondernemers perspectief bieden

- 1 dagdeel observatie per ondernemer
- 4 interviews inwoners
- 2 interviews ondernemers

Sessie 3: samenwerking & rolverdeling

- 2 interviews ondernemers
- 1 interview projectleider
- 1 interview FNO

Aanvullende bespreking om casuïstiek uit te wisselen

Sessie 5: opschaling

Interviews met adviseurs gemeente Leeuwarden (4) op het gebied van financiering, strategie en beleid en met programma-directeur Leeuwarden Oost

okt '23 | dec '23 | mrt '24 | jun '24 | sept '24 | okt '24

Sessie 2: inwoners centraal

- Uitvraag FNO Gezinspanel
- 2 interviews ondernemers
- 1 interview projectleider

Sessie 4: ondernemers perspectief bieden (II)

- 2 interviews ondernemers
- 1 interview projectleider
- 1 interview FNO

Sessie 6: eindreflectie

- 2 interviews bewoners
- 2 interviews ondernemers
- Dossieranalyse 144 dossiers

Terugkerende agenda themasessies

1. Bespreking stand van zaken in de pilot & uitwisseling casuïstiek
2. Doorleven resultaten mini-onderzoek
3. Conclusies formuleren, evt. veranderingen agenderen en geleerde lessen vastleggen

Het verhaal van Joost

Joost woont al 14 jaar in Leeuwarden en heeft sinds 6 jaar een uitkering. Hij heeft in het verleden veel trajecten gevolgd en van daaruit verschillende baantjes gehad. Vanwege zijn fysieke gezondheid kon hij dit alleen niet volhouden en moest hij telkens stoppen na een aantal maanden. Ook heeft hij last van stress vanwege zijn autisme, wat het zoeken naar een geschikte baan moeilijker maakt.

Sinds begin 2024 werkt Joost als vrijwilliger bij Wijkbedrijf Bilgaard, waar hij het enorm naar zijn zin heeft. Hij heeft het nog nooit zo lang ergens volgehouden en is blij met zijn collega's en de coaching vanuit het Wijkbedrijf. Het sociale contact bij het Wijkbedrijf is verrijkend en hij merkt dat hij vooruit kan en beter in balans is.

*Naam en foto's zijn fictief, gebaseerd op daadwerkelijk verhaal

Hfd. 2

Aanleiding en doel pilot

Leeuwarden Oost en FNO zoeken naar nieuwe manieren van impactfinanciering

Aanleiding: Leeuwarden Oost wil met FNO en sociale ondernemers effectiever en efficiënter impact maken

In Leeuwarden Oost wordt resultaatfinanciering als financieringsinstrument ingezet t.b.v. een aantal doelen: de behoeften van inwoners centraal stellen, het doorbreken van de 'projectencaroussel', sturen op resultaat en publiek-private cofinanciering. Voorafgaand aan de pilot is een aantal hypotheses opgesteld waar resultaatfinanciering mogelijk een antwoord op kan geven.

Inwoner	Sociaal ondernemer	Gemeente	Private financier
• **Bereik:** niet alle inwoners met hulpvragen ontvangen passende hulp • **Gehoord worden:** stem inwoner wordt vaak niet meegenomen bij bepalen van financiering • **Autonomie**: inwoners ervaren binnen de hulpverlening niet altijd grip of autonomie	• **Continuïteit**: als de project-financiering stopt, is ook het project voorbij (projecten-carrousel) • **Complexiteit**: het aanvragen én verantwoorden van financierings-stromen is complex en tijdrovend • **Handelings-vrijheid:** weinig bewegingsruimte om inwoners buiten bestaande kaders hulp te bieden	• **Zicht op resultaat:** het is vaak onbekend of er voor inwoners resultaten behaald worden • **Doelmatigheid:** onduidelijk wat de effectiviteit en efficiëntie van publieke bestedingen is	• **Zicht op resultaat:** het is vaak onbekend of er voor inwoners resultaten behaald worden • **Bereiken sociale missie:** onduidelijk wat de sociale impact van investeringen is *Geld is niet het probleem!*

Sociaal ondernemers kunnen een cruciale rol spelen bij het bereiken en helpen van **inwoners** in kwetsbare posities die mogelijk geen (passende) hulp ontvangen via de 'reguliere' wegen[1]. Maar sociale initiatieven in de wijk ervaren weinig continuïteit. Het aanvragen en verantwoorden van financiering is vaak complex, ook omdat ze verschillende financieringsbronnen moeten combineren.

Gemeenten kampen met groeiende maatschappelijke uitdagingen en (verwachte) begrotingstekorten. De reguliere manier van financieren is betalen voor diensten van een partij, ongeacht de uitkomst. Een potentieel risico – en een motivatie om over resultaatfinanciering na te denken – is dat doelgroepen met de inzet van schaarse middelen niet optimaal geholpen worden.[2]

Om te voorkomen dat initiatieven alleen bestaansrecht hebben tijdens de pilotfase, zoekt **Leeuwarden Oost** naar nieuwe manieren van financieren voor de lange termijn. Het programma werkt daarbij samen met **private financiers**. Het doel van resultaatgerichte financiering is het perspectief van inwoners centraler stellen, sociaal ondernemers meer (financieel) perspectief bieden en zelf meer zicht krijgen op de effectiviteit van de investeringen.

[1] In de pilot is niet onderzocht of er inwoners worden bereikt die niet via de 'reguliere' lijn worden bereikt
[2] Zie ook: Social Finance NL (2024), De toekomst van Resultaatfinancierng

Context: 55% van bijstandspopulatie Gemeente Leeuwarden woont in Leeuwarden Oost

Leeuwarden Oost wil resultaatfinanciering toetsen in pilotvorm

Het gebied Leeuwarden Oost heeft 36.000 inwoners en bevat ca. 55% van de bijstandspopulatie van de stad Leeuwarden.[1] Om het instrument resultaatgerichte financiering te testen, wil Leeuwarden Oost een pilot uitvoeren die zich richt op de verbetering van het ervaren welbevinden van deelnemers en de begeleiding van bewoners naar opleiding of (vrijwilligers-)werk. De pilot richt zich primair op het toetsen van resultaatfinanciering als werkwijze. De maatschappelijke effecten zijn een secundaire bijvangst.

Gemeente Leeuwarden vernieuwt werkwijze voor inwoners die bijstandsuitkering ontvangen

De pilot Resultaatfinanciering is georganiseerd binnen het programma Leeuwarden Oost. In de bredere gemeentegrenzen hanteert de gemeente Leeuwarden sinds 2 jaar een doelgroepenindeling van de populatie die een bijstandsuitkering ontvangt.[2] Voor die uitkeringsgerechtigden die op termijn zicht hebben op betaalde arbeid of terugkeer naar school (grotendeels 'Doelgroep C') heeft de gemeente per januari 2024 een Open House constructie voor aanbieders buiten de gemeente. Het doel van de inzet van externe aanbieders is om bewoners te helpen die de gemeente zelf niet kan helpen.[3] De pilot Resultaatfinanciering is *geen* onderdeel van de Open House constructie. In deze rapportage reflecteren we o.a. op de vergoeding binnen de pilot t.o.v. gangbare tarieven bij de Open House constructie.

Doelgroepdefinities bijstandspopulatie Gemeente Leeuwarden

Doelgroep	Kans op uitstroom naar werk, ondernemerschap of school
A. Kansrijk	Op korte termijn
B. Kansrijk met ondersteuning	Binnen 12 maanden
C. Participatie, groei mogelijk	Tussenstap, beweging richting Kansrijk in toekomst mogelijk (>12 maanden)
D. Participatie maximaal	Vervolgstap is geen realistisch perspectief
E. Zorg met groeimogelijkheden	Tussenstap, beweging richting Participatie / Kansrijk
F. Zorg maximaal	Vervolgstap is geen realistisch perspectief

[1] Resultaatfinanciering vergroot impact gebiedsgerichte aanpak Leeuwarden Oost - Platform31
[2] 'Vragen n.a.v. de informerende bijeenkomst met de Raad, d.d. 17-01-2024'
[3] Gemeente Leeuwarden (2023), Beschrijvend document Open House Re-Integratietrajecten 2024-2030

Verandertheorie: pilot combineert individuele, merkbare doelen met maatschappelijke, meetbare doelen

Aannames en **uitgangspunten**	**Input** in tijd, geld en middelen	**Activiteiten** om de doelen te bereiken	Direct tastbare **resultaten** van activiteiten	**Beoogde effecten** (outcome)	Overkoepelende **impactdoelstelling**
Inwoner Aansluiting bij behoefte inwoners noodzakelijke voorwaarde om positief resultaat te halen	**Inwoner** Behoefte: hulpvraag en/of droom inwoner	**Inwoner** • Deelname traject • Start opleiding of (vrijwilligers)werk	Beter ervaren welbevinden; Uitstroom naar werk Uitvoering vrijwilligerswerk; Deelname opleiding	1. Bewoners hebben een **hogere kwaliteit van leven** met **meer perspectief** (leren, werk, en gezondheid)	Impact **De bewoner ervaart een goede kwaliteit van leven en heeft perspectief op leren, werk en gezondheid**
Sociaal ondernemer Projectencarrousel doorbreken vereist financieel perspectief voor sociale initiatieven	**Sociaal ondernemer** Ervaring, kennis en kunde Inzet in tijd	**Sociaal ondernemer** • Coaching en maatwerk • Dossieropbouw • Deelname sessies	Positieve businesscase; Succesvol traject Tevreden inwoner; Passende vergoeding	2. Sociaal ondernemers worden op **passende manier gefinancierd** om impact te maken met uitzicht op continuïteit en groei	
Gemeente Integraal sturen en financieren kan de effectiviteit en efficiëntie van overheid verhogen	**Gemeente** Budget & tijd	**Gemeente** • Beheer fonds • Projectleiding, toetsing en uitbetaling resultaat • Deelname sessies	Positieve businesscase; Minder (maatsch.) kosten (Meer) inwoners uit de bijstand	3. Gemeente besteed publiek geld effectief: de **doelgroep wordt bereikt** en sociale resultaten worden behaald tegen passende kosten	
Private financier Sociale missies kunnen bereikt worden mét een sluitende businesscase	**Private financier** Budget & tijd	**Private financier** • Beheer fonds • Deelname sessies	Positieve businesscase; Positieve baat *Pilot geslaagd* *Neveneffect*	4. Private financiers behalen **sociale missie** en kunnen een (revolverende) bijdrage leveren	

Pilotpartners hebben in het najaar van 2022 een verandertheorie, projectplan en werkwijze ontworpen.[1] De hogere impactdoelstelling van de pilotpartners is dat de financiering eraan bijdraagt dat bewoners een goede kwaliteit van leven ervaren en perspectief hebben op leren, werk en/of gezondheid. In het ontwerp van de werkwijze staan daarom niet alleen *maatschappelijke en financiële* resultaten maar ook *individuele en merkbare* resultaten centraal.

[1] Projectplan Pilot Resultaatfinanciering (17 sept 2022); Uitvoeringsplan Pilot Resultaatfinanciering (8 nov 2022)

Pilotdoelstelling: met een andere manier van financieren meer inwoners meer perspectief kunnen bieden

Vanuit een gedeelde probleemstelling[1] (p. 19) en verandertheorie[2] (p. 21) hebben de pilotpartners pilotdoelen opgesteld voor inwoners, sociaal ondernemers, gemeente en private financiers. Uitgangspunt van de pilot is dat de ondernemers 100 deelnemers weten te bereiken. Tijdens de themasessies hebben de pilotpartners samen gereflecteerd op de voortgang van deze doelen. Een terugkerend gespreksonderwerp was het onderscheid tussen de *directe effecten* van het instrument resultaat-financiering (inwoners die zelf resultaat bepalen, ondernemers die meer perspectief ervaren etc.) en *indirecte effecten* die sociaal ondernemers weten te realiseren dankzij resultaatfinanciering (bereik en succesvolle begeleiding van inwoners).

	Doel	Beschrijving subdoelen
Inwoner	Meer mensen in kwetsbare situaties hebben **meer toekomstperspectief**	*Directe effecten* • Inwoner staat centraal en bepaalt het resultaat van de interventie *Indirecte effecten* • Meer inwoners worden beter geholpen
Sociale ondernemer	Meer sociaal ondernemers hebben meer (financieel) **perspectief**	*Directe effecten* • Meer bestendigheid van het initiatief door continuïteit in financiering • Meer mensen kunnen helpen door betere groeimogelijkheden • Meer ruimte voor innovatie
Gemeente	(Lokale) overheden kunnen publieke middelen **beter besteden**	*Directe effecten* • Sociaal ondernemers meer perspectief bieden • Hulp aan inwoners wordt effectiever en efficiënter gefinancierd. *Hoe* resultaat inwoners wordt behaald is overgelaten aan ondernemers *Indirecte effecten* • Meer inwoners in kwetsbare situaties behalen resultaat
Private financier	Private financiers kunnen hun **sociale missie** beter bereiken	*Directe effecten* • Betere samenwerking tussen publieke en private financiers mogelijk • FNO jaagt systeemverandering aan die past binnen haar sociale missie *Indirecte effecten* • Meer inwoners in kwetsbare situaties behalen resultaat

[1] Uitvoeringsplan d.d. 8-12-2022, p. 5
[2] Uitvoeringsplan d.d. 28-11-2022 Bijlage A: Verandertheorie pilot Resultaatfinanciering

Leeswijzer: rapportage onderscheidt directe resultaten, indirecte resultaten en geleerde lessen

Onderzoeksvraag	**Wat is het effect en wat zijn de geleerde lessen van de pilot Resultaatfinanciering?**	
Ontwerp pilot	Hoofdstuk 3	Ontwerpprincipes, totstandkoming en werkwijze pilot
Behaalde resultaten	Hoofdstuk 4	Indirecte effecten: behaalde resultaten voor inwoners
	Hoofdstuk 5	Directe effecten van resultaatfinanciering
Geleerde lessen	Hoofdstuk 6	Geleerde lessen m.b.t. samenwerking, werkwijze en werkzame elementen

In het restant van dit rapport werken we eerst uit hoe de pilot ontworpen is o.b.v. de gedeelde probleemstelling en verandertheorie. In hoofdstuk 4 en 5 reflecteren we op de behaalde effecten. Omdat veel van de *directe* effecten van het financieringsmechanisme voortbouwen op de impact die ondernemers met inwoners weten te realiseren, starten we met de *indirecte* effecten. In het slothoofdstuk reflecteren we op de geleerde lessen tijdens de pilot en de belangrijkste werkzame elementen om op voort te bouwen.

Het verhaal van Samer

Samer komt uit Syrië. Hij heeft al meer dan 15 jaar een bewindvoerder en heeft al jarenlang problematische schulden. Hij is vaak boos en voelt zich niet goed geholpen. Zowel de bewindvoerder als de welzijnsorganisatie komen er met hem niet uit. Hij is bij de Dreamfabryk in gesprek gegaan over zijn toekomst en er komt langzaam schot in de zaak.

Zijn grootste verlangen is om uiteindelijk een eigen huurwoning te kunnen betrekken omdat hij nog bij zijn bejaarde moeder in huis woont. Hij is moedeloos en denkt dat het toch niet kan. Doordat hij is meegenomen in de stappen die dit vergt, krijgt hij weer wat vertrouwen terug en is hij ingeschreven bij de woningcoöperatie. Volgend jaar wordt hij 55 en maakt hij meer kans op een seniorenwoning. Hij is uiteindelijk ook bereid om zich aan te melden bij de Kredietbank omdat hij in aanmerking kan komen voor het aflossen van zijn schulden in het project #schuldenvrijleeuwarden. Dit lukt uiteindelijk. De volgende stap is een stap naar werk. Na vallen en opstaan is hij momenteel bezig met een werk-ervaringsplek waarbij gekeken wordt in hoeverre de baan bij hem past.

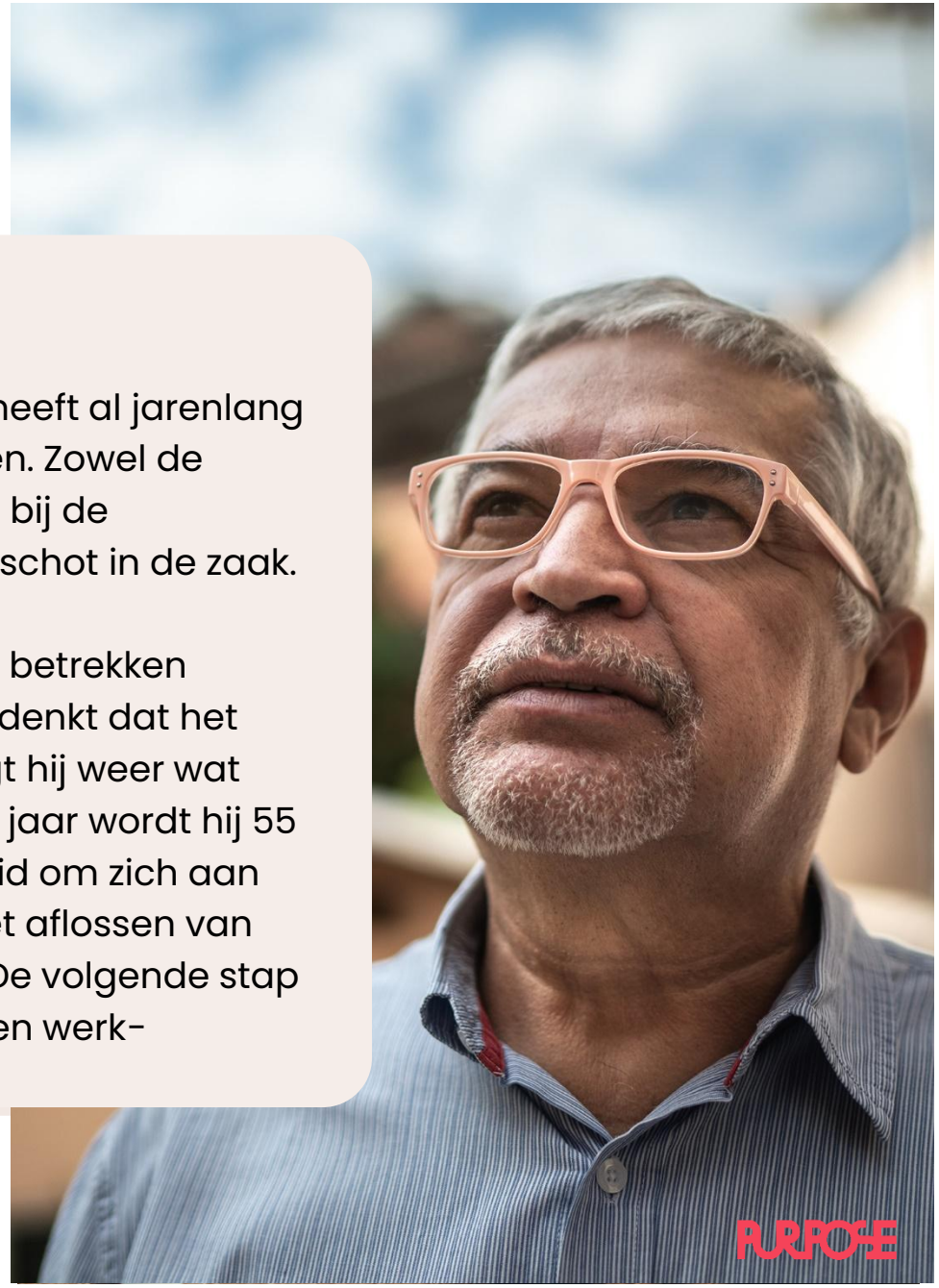

*Naam en foto's zijn fictief, gebaseerd op daadwerkelijk verhaal

Hfd. 3

Ontwerp pilot

Resultaatdefinities en werkwijze uitgewerkt op basis van de verandertheorie en ontwerpprincipes

Totale doorlooptijd pilot beslaat ca. 3 jaar

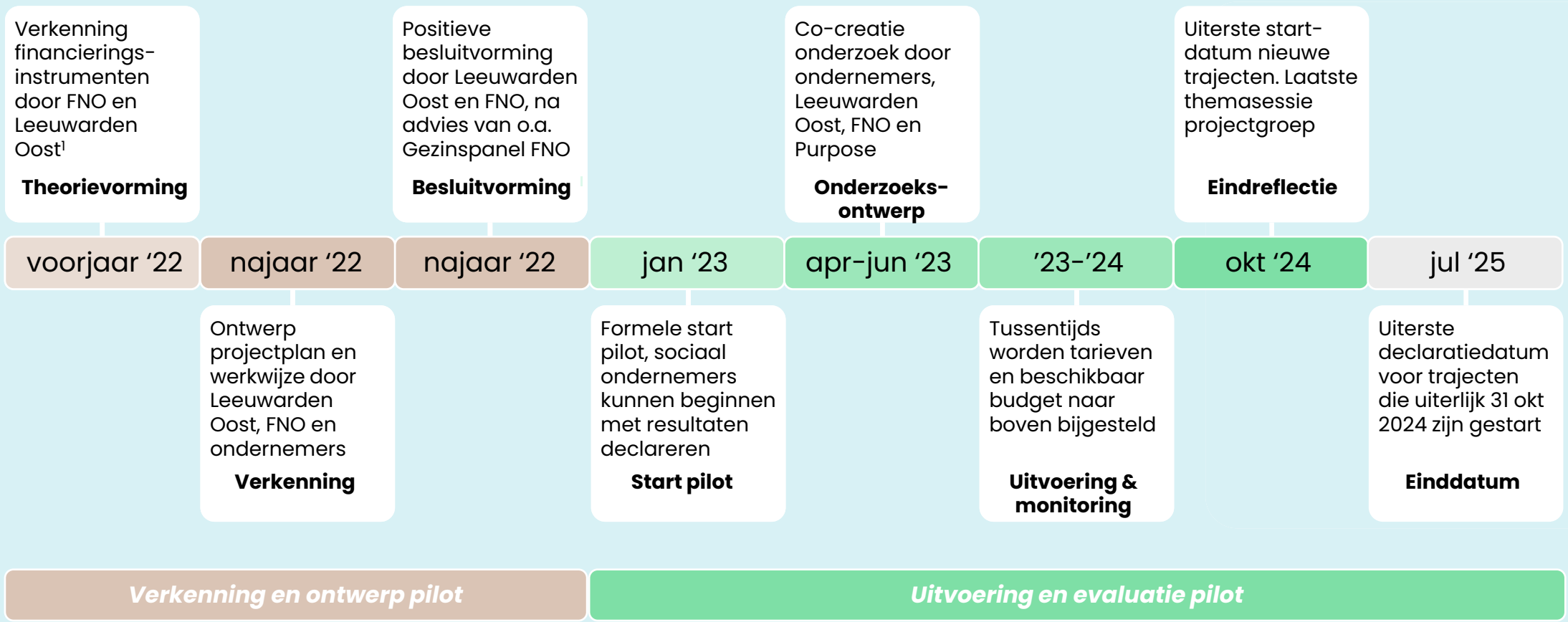

[1] Zie bijvoorbeeld: 'Resultaatfinanciering geeft succesvolle organisaties de kans zich te bewijzen' - De Grote Beweging

De werkwijze is gebaseerd op vier ontwerpprincipes

Ontwerpprincipes van resultaatfinanciering in Leeuwarden Oost	Toepassing van deze principes binnen de pilot
1. **Behoeftes bewoners centraal:** resultaten worden geformuleerd op inwonerniveau**.**	Voor deze pilot is gekozen om – naast uitstroom naar (vrijwilligerswerk) of opleiding - het ervaren welbevinden van inwoners zwaar te laten wegen in de resultaatdefinitie. Of het gewenste resultaat is behaald wordt bepaald op basis van de vragenlijst die de sociaal ondernemer bij start (T0) en einde (T1) afneemt bij de inwoner.
2. **Doorbreken projectencarrousel:** het programma wil geen projectencarrousel worden van initiatieven die verdwijnen zodra het incidentele (subsidie)geld op is.	De pilot wordt uitgevoerd in samenwerking met twee sociale ondernemers in de wijk die goed passen die al aantoonbaar een aantal jaar ervaring hebben. Een van de pilotdoelen is onderzoeken of resultaatfinanciering bijdraagt aan een positieve, duurzame businesscase voor de ondernemers.
3. **Sturen op resultaat:** niet het proces en/of de output, maar het resultaat (outcome) wordt gefinancierd. Het uiteindelijke doel is om een integraal budget te creëren waarin overheids-budgetten ontschot kunnen worden.	De sociale ondernemers worden betaald o.b.v. aantoonbaar behaalde resultaten bij inwoners. De resultaatdefinities zijn vooraf opgesteld en bevatten maatschappelijke en individuele resultaten.
4. **Cofinanciering:** om programmadoelen te verwezenlijken is cofinanciering met publieke-private partners een vereiste.	De betaling van behaalde resultaten wordt gefinancierd door Leeuwarden Oost en FNO.

Resultaatdefinities: nadruk ligt op individueel resultaat van inwoners

De pilotpartners hebben een resultatentabel opgesteld die weergeeft wat er gedeclareerd kan worden voor behaalde resultaten. De sociaal ondernemers kunnen maatschappelijke (20%) en individuele (70%) resultaten declareren, aangevuld met 10% vergoeding voor proceskosten (intake en eindgesprek). Inwoners hebben daarmee een belangrijke stem bij het bepalen van het resultaat: 70% van het resultaat wordt uitgedrukt in termen van hun ervaren welbevinden.

Het maatschappelijk resultaat kan worden gedeclareerd op een van drie onderdelen: uitstroom naar werk, deelname aan vrijwilligerswerk, of deelname aan een opleiding. Het individueel resultaat bestaat uit twee onderdelen die beide gedeclareerd kunnen worden: toename in ervaren welbevinden o.b.v. rapportcijfers en/of toename in ervaren welbevinden o.b.v. gesprek met de inwoner.

Resultaten gefinancierd door Leeuwarden Oost en FNO
Ondernemers *kunnen* maandelijks behaalde resultaten declareren bij de projectleider (Leeuwarden Oost). Behaalde resultaten worden gefinancierd door Leeuwarden Oost en FNO samen. De maximale vergoeding is gedurende de pilot aangepast van €2.000 naar €3.500 omdat de sociaal ondernemers aangaven niet uit de kosten te kunnen komen met het eerste bedrag (zie H4).

Resultatentabel pilot Resultaatfinanciering

Type resultaat	Onderwerp	Indicator	% van maximale vergoeding
Proces	Traject	1. Aanmelding (T0)	5%
		2. Afronding (T1)	5%
Maatschappelijk	Werk	3. Uitstroom naar werk	20%
	Participatie	4. Deelname vrijwilligerswerk	
	Opleiding	5. Deelname opleiding	
Individueel	Ervaren welbevinden (kwantitatief)	6. Toename ervaren gezondheid en geluk[1]	
		7. Verhoging van rapportcijfer op ervaren welbevinden	35%
	Ervaren welbevinden (kwalitatief)	8. Verhoging van het ervaren welbevinden o.b.v. diepte interview	35%

[1] Deze vragen zijn ten behoeve van data verzameling en tellen niet mee bij de resultaatbepaling
Zie bijlage voor gehanteerde vragenlijsten bij T0 en T1

Pilotorganisatie: samenwerking tussen sociaal ondernemers, Leeuwarden Oost en FNO

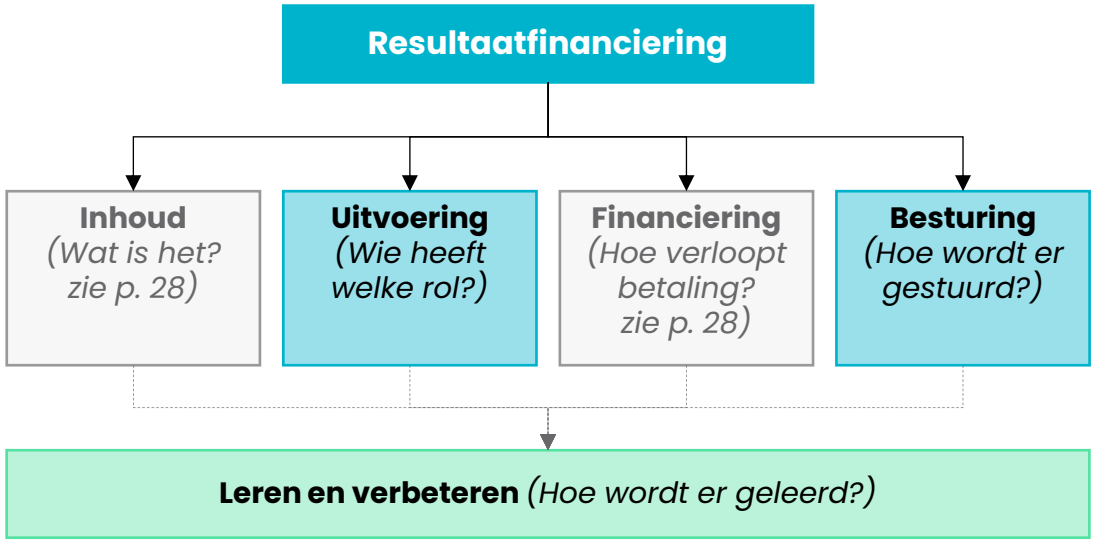

Besturing: samenwerken in vertrouwen
In de pilot speelt het onderlinge vertrouwen tussen de sociaal ondernemers en de financiers een belangrijke rol. De financiering wordt gecoördineerd vanuit Leeuwarden Oost, maar hiervoor vindt onderlinge afstemming plaats met de sociaal ondernemers. Omdat ervaren welbevinden een relatief 'zacht' thema is, vindt indien nodig overleg plaats tussen Leeuwarden Oost en de sociaal ondernemer om te bepalen of er resultaat is behaald.

Uitvoering ligt primair bij de sociaal ondernemers
De coaching en begeleiding van inwoners wordt uitgevoerd door 2 sociaal ondernemers, die bij start van de pilot als doel hadden om samen minimaal 100 inwoners te bereiken. Bij De Dreamfabryk coachen money & life coaches deelnemers, o.a. gebaseerd op de *zelfdeterminatietheorie*.[1] Het Wijkbedrijf Bilgaard biedt deelnemers de mogelijkheid om deel te nemen aan (collectieve) activiteiten en om uiteenlopende vormen van (begeleid) vrijwilligerswerk uit te voeren. De pilot Resultaatfinanciering wordt gefinancierd door Leeuwarden Oost en FNO. Nadat besloten is om de vergoeding voor sociaal ondernemers aan te passen, is deze verhouding veranderd van 50-50 naar 75-25. Onderzoek wordt verricht door Purpose.

Leren verbeteren via uitwisseling tijdens themasessies
Elk kwartaal vindt er een themasessie plaats waarin de sociaal ondernemers, Leeuwarden Oost , FNO en onderzoekers van Purpose elkaar treffen. Hierin wordt de voortgang van de pilot besproken en staat er een vooraf bepaald onderwerp centraal. Tijdens de bijeenkomsten is ook gebruik gemaakt van casuïstiek: sociaal ondernemers brachten een casus in, zodat er een duidelijker beeld ontstaat van de situatie van inwoners en de hulpverlening vanuit sociaal ondernemers. Het contact tussen de sociaal ondernemers onderling en met het programmabureau Leeuwarden Oost beperkt zich niet tot de themasessies. Zij weten elkaar ook te vinden buiten de themasessies om.

[1] Zie voor meer informatie de website van De Dreamfabryk

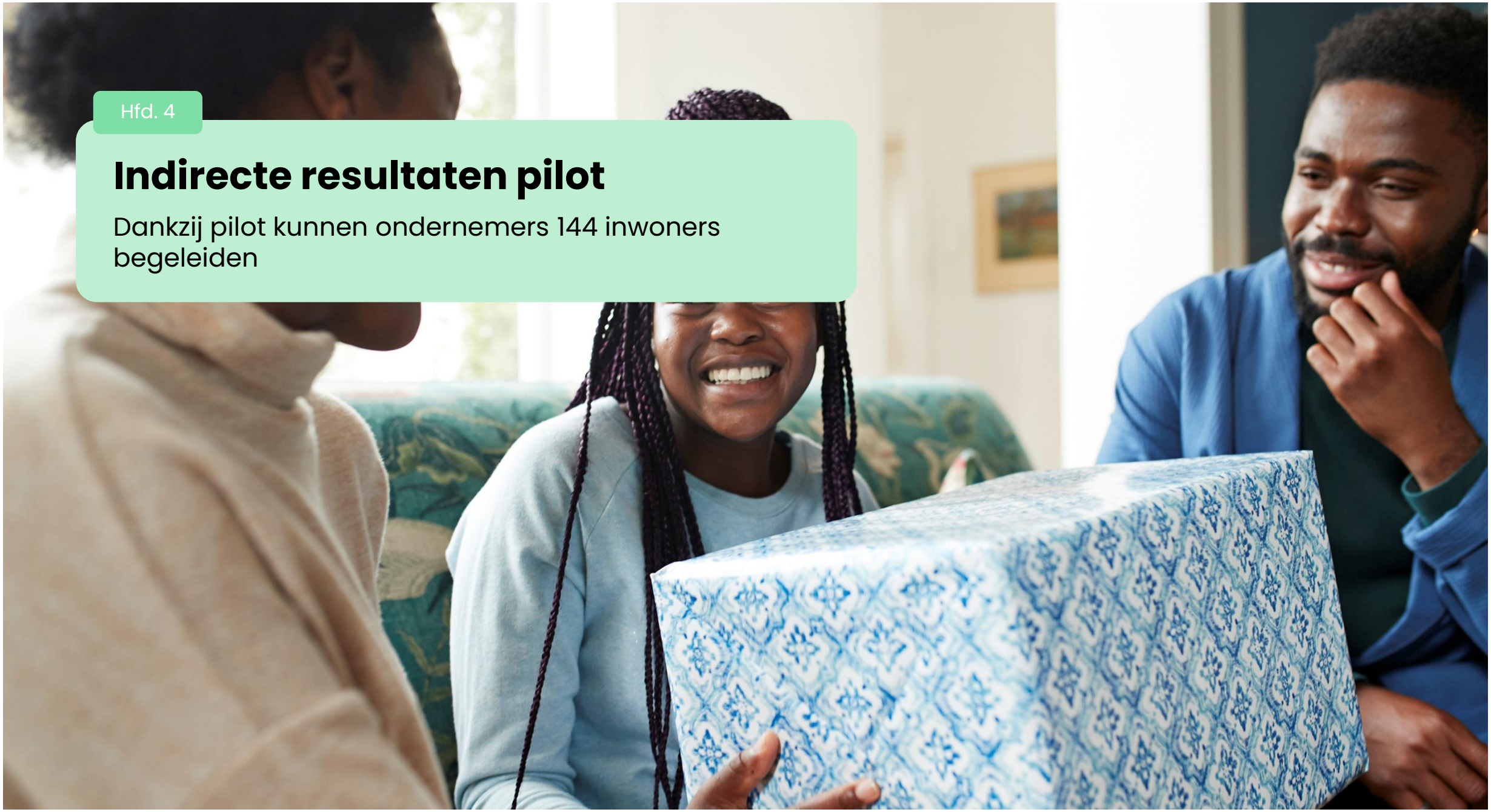

Hfd. 4

Indirecte resultaten pilot

Dankzij pilot kunnen ondernemers 144 inwoners begeleiden

Indirecte resultaten: vooralsnog 73 inwoners succes geholpen

Aanleiding

We onderscheiden directe effecten van het financierings-instrument (bv. ondernemers die meer perspectief ervaren) en indirecte effecten die ondernemers weten te realiseren dankzij resultaat-financiering (bv. succesvolle begeleiding van inwoners). Veel directe effecten bouwen voort op deze indirecte resultaten

Vraagstelling

O.b.v. dossiervorming door de ondernemers onderzoeken we

- Welke inwoners bereikt zijn
- Wat de belangrijkste effecten zijn voor inwoners en de bredere maatschappij
- Welke werkzame elementen inwoners zelf benoemen

Cijferanalyse

De sociale ondernemers hadden op 1 okt 2024 144 trajecten gestart. Bij 73 deelnemers zijn de T0 én de T1 vragenlijst afgenomen. De meetbare analyse omvat de analyse van 13 meerkeuze vragen (smileys, cijfers), geanonimiseerde persoons-kenmerken en procesdata (start, einde)

Kwalitatieve analyse

De cijfers zijn getoetst en verdiept o.b.v. open antwoorden in de dossiers, 6 interviews met deelnemers, observaties en interviews met sociaal ondernemers

73 trajecten succesvol afgerond

- 144 inwoners bereikt[1], 73 trajecten succesvol afgesloten
- Voornamelijk inwoners uit de bijstandspopulatie doelgroep C
- Uitvalpercentage geschat op ca. 30%
- Trajecten duren vaak 8,5 tot 12 maanden

Inwoners boeken meetbare en merkbare resultaten

- Ervaren geluk en gezondheid nemen toe
- Ook fysieke, mentale en financiële gezondheid neemt toe
- 81% van de inwoners stroomt uit naar werk, vrijwilligerswerk of een opleiding
- Pilotinvestering verdient zich snel terug t.o.v. bespaarde bijstandsuitkeringen

Inwoners voelen zich begrepen en gehoord

- Bij het Wijkbedrijf kunnen inwoners hun sociale netwerk vergroten
- De Dreamfabryk helpt inwoners om hun dromen en doelen na te jagen

[1] Er zijn 144 dossiers geanalyseerd o.b.v. de gegevens van sociaal ondernemers. Hiervan zijn 139 casussen ook bekend bij Leeuwarden Oost.

Pilotdoel bereik inwoners behaald, precieze uitvalpercentage moet zich nog uitwijzen

Doelstelling bereik pilot is ruimschoots gehaald

In de pilot zijn er in totaal 144 trajecten gestart, waarvan er nog 54 afgerond moeten worden. Hiermee wordt zowel het oorspronkelijke doel van 100 deelnemers als het bijgestelde doel van 125 deelnemers ruimschoots gehaald. De doelstelling is tussentijds bijgesteld omdat het totale budget voor de pilot is verhoogd vanwege de aangepaste vergoeding per traject. Medio oktober '24 is er ruimte voor volledige betaling van 120 casussen.

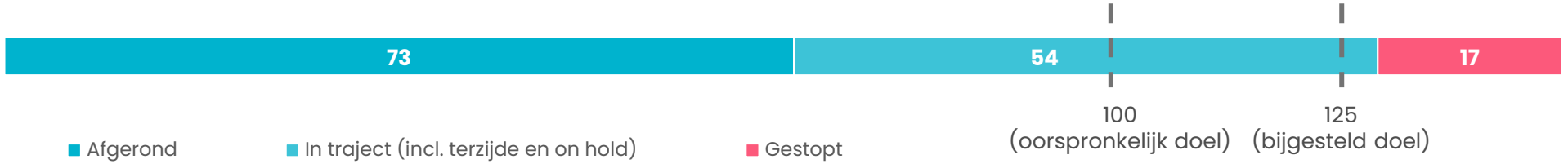

Precieze uitvalspercentage is nog niet duidelijk vanwege lopende trajecten

Omdat er nog trajecten lopen, kunnen er nog geen definitieve uitspraken worden gedaan over het aantal inwoners dat geen resultaat heeft behaald ('gestopt'). De minimale uitval lijkt tussen de 15% en 30% te liggen. Gebaseerd op de situatie excl. nog lopende trajecten zal de uitval naar verwachting rond de 30% komen te liggen.

Dreamfabryk heeft 108 inwoners bereikt

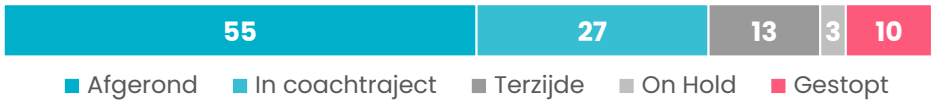

Wijkbedrijf Bilgaard heeft 36 inwoners bereikt

	Gestopt t.o.v. afgerond	*Gestopt, terzijde en on hold t.o.v. afgerond*	*Maximale uitstroom*[1]
Dreamfabryk	15%	32%	49%
Wijkbedrijf Bilgaard	28%	NB	50%

[1] Als alle nog lopende trajecten stoppen

Doelgroep <45 jaar is licht oververtegenwoordigd, ongeveer de helft inwoners valt in doelgroep C

De meerderheid van de inwoners die wordt geholpen door de sociaal ondernemers is 21 tot 44 jaar. Verder valt op dat de sociaal ondernemers vooral inwoners uit doelgroep C helpen. Dit is ook de groep inwoners die wordt geholpen vanuit de open house constructie. De verwachting is dat deze groep inwoners na een tussenstap kunnen uitstromen naar betaald werk, maar niet binnen 12 maanden. Daarnaast valt op dat een kwart van de deelnemers niet in de bijstandspopulatie van de gemeente zit of dat onbekend is in welke doelgroep zij vallen. Het gaat dan bijvoorbeeld om niet-bijstandsgerechtigden, inwoners die een ander type uitkering ontvangen en/of inwoners die zelf hebben aangeklopt zonder verwijzing vanuit de gemeente.

59% inwoners Dreamfabryk 21-44 jaar

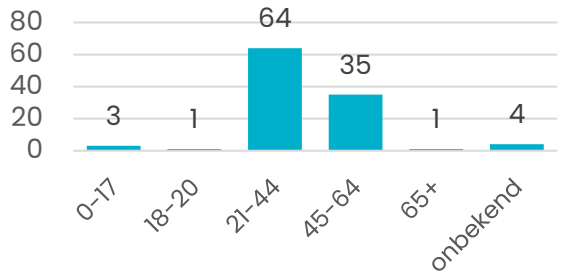

50% inwoners Wijkbedrijf Bilgaard 21-44 jaar

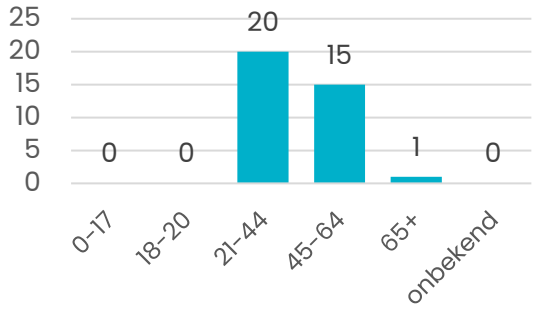

45% van alle inwoners in Leeuwarden die bijstand ontvangen is jonger dan 45 jaar

Ca. helft deelnemers pilot uit doelgroep C

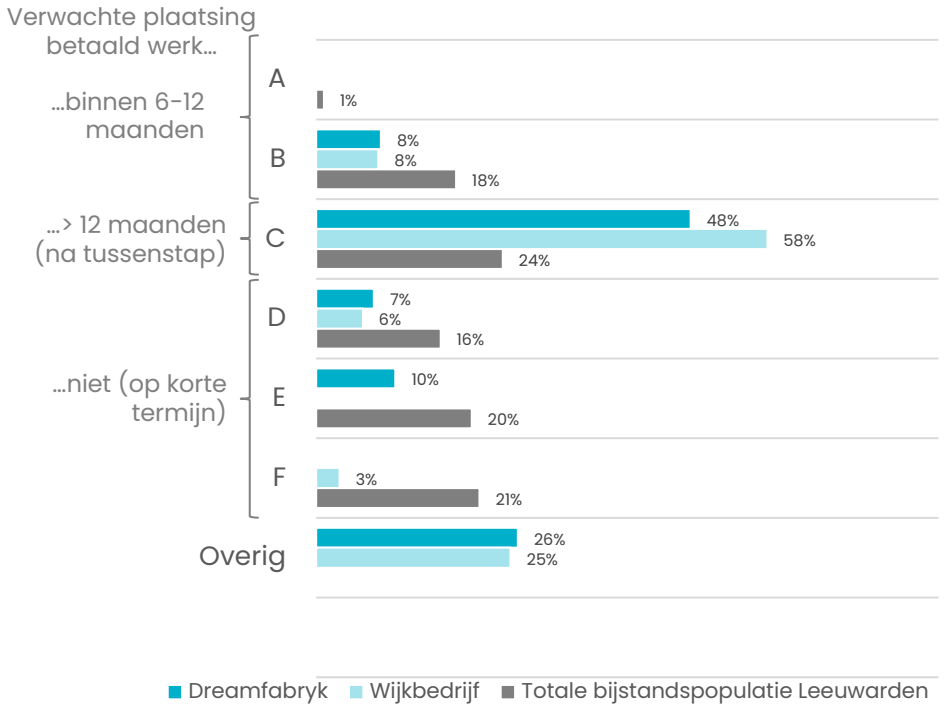

De gemeente Leeuwarden werkt met doelgroepen (A-F) die aangeven wat de verwachtte plaatsing naar betaald werk is voor inwoners in de bijstand.

Duur begeleiding door sociaal ondernemers varieert, maar duurt vaak 8,5 tot 12 maanden

Grote verschillen in doorlooptijden, vaak duurt begeleiding meerdere maanden tot een jaar

De meeste trajecten in de pilot duren ongeveer 8,5 maanden tot een jaar, maar bij beide sociaal ondernemers zijn verschillen te zien in de doorlooptijd van de trajecten: van minder dan 100 dagen tot bijna twee jaar. Bij De Dreamfabryk valt op dat de inwoners die in de bijstand zitten (doelgroep A t/m F) gemiddeld meer dan 300 dagen worden geholpen in vergelijking met de inwoners die niet in de bijstand zitten ('nvt' en 'onbekend'). Bij het Wijkbedrijf is te zien dat de gemiddelde doorlooptijd toeneemt als de doelgroep 'zwaarder' wordt. Lopende trajecten zijn niet meegenomen in de berekening van de doorlooptijden.

Doorlooptijd Dreamfabryk varieert van 15 tot 669 dagen

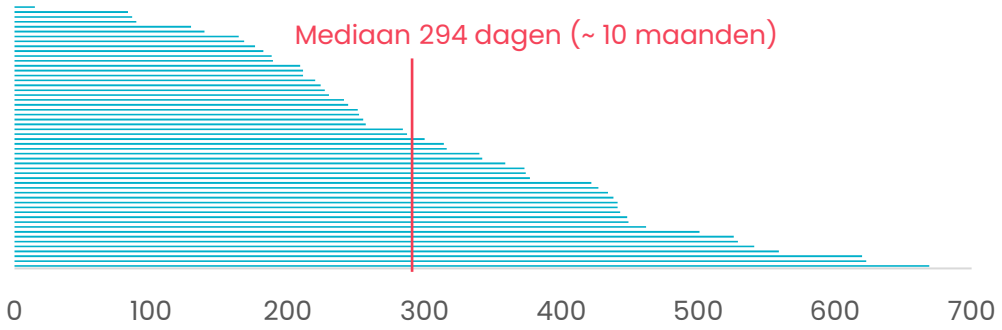

Doorlooptijd Wijkbedrijf Bilgaard varieert van 71 tot 468 dagen

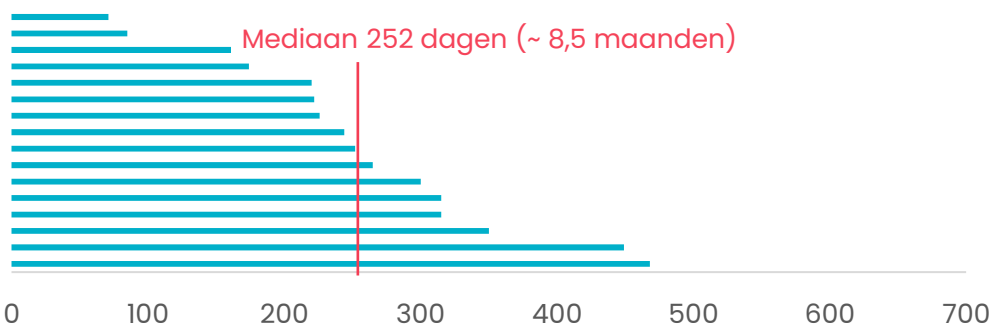

Gemiddelde doorlooptijd het hoogst bij doelgroep E (*n* = 11)

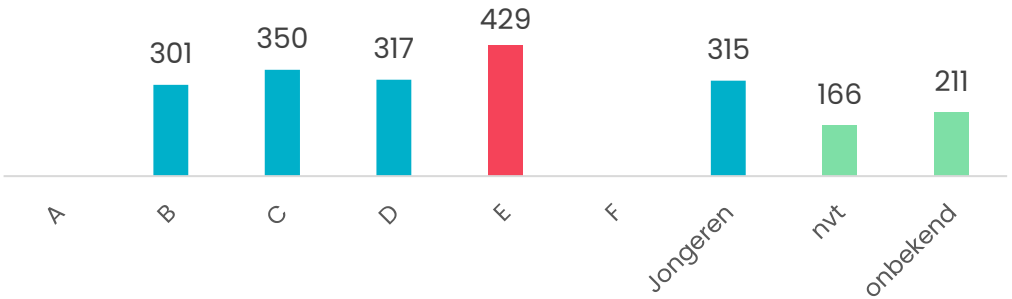

Gemiddelde doorlooptijd wordt langer bij 'zwaardere' doelgroep

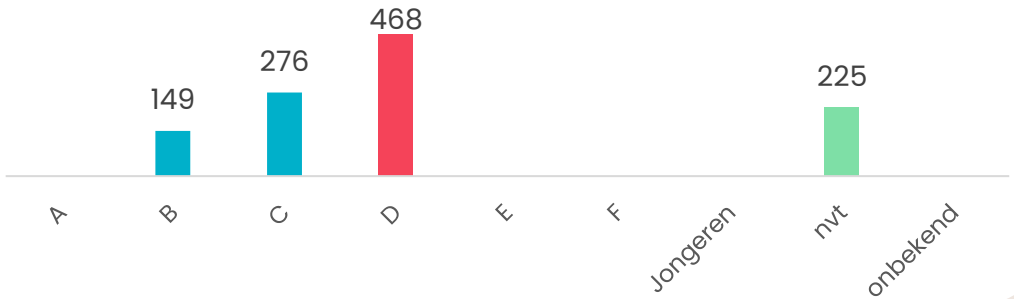

Ervaren gezondheid deelnemers neemt fors toe

Dreamfabryk

Toename (zeer) goede ervaren gezondheid van 29% naar 60%

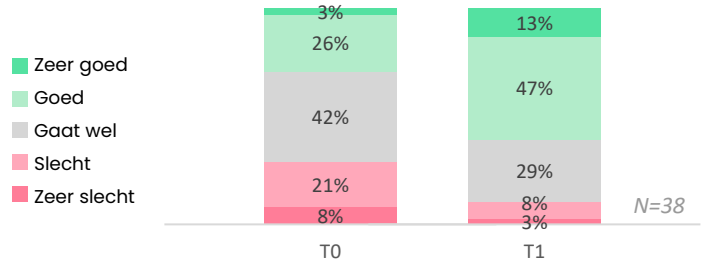

Wijkbedrijf Bilgaard

Toename (zeer) goede ervaren gezondheid van 45% naar 67%

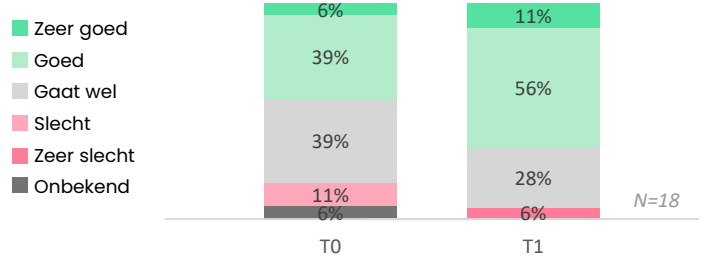

In 2022 was de ervaren gezondheid in **Leeuwarden** goed-zeer goed voor **69,4%** van de volwassen inwoners. In **Leeuwarden Oost** varieerde het van **58,5%** (Bilgaard) tot **70,9%** (Camminghaburen).[1]

Ervaren gezondheid meet de beleving van de eigen gezondheid

Ervaren gezondheid is een samenvattende gezondheidsmaat die gebruikt wordt om de subjectieve gezondheid uit te vragen.[2] Onderliggende gezondheidsaspecten kunnen per persoon verschillen maar bevatten vaak zowel lichamelijke als geestelijke gezondheid. Ervaren gezondheid wordt gemeten met de vraag: 'Hoe is over het algemeen uw gezondheidstoestand?' De vijf antwoordcategorieën zijn: zeer slecht, slecht, gaat wel, goed en zeer goed.

Ervaren gezondheid bij start ver onder lokaal en landelijk gemiddelde

69% van de Nederlanders die 18 jaar en ouder zijn geven aan een goede of zeer goede ervan gezondheid te hebben. In Leeuwarden ligt dat gemiddelde op 69,4%. Deelnemers bij De Dreamfabryk (29%) en Wijkbedrijf Bilgaard (45%) scoren hun eigen ervaren gezondheid veel lager bij start van hun begeleidingstraject.

Bij T1 ligt ervaren gezondheid veel dichter bij lokaal en landelijk gemiddelde

Bij het eindgesprek zijn inwoners weer gevraagd naar hun ervaren gezondheid. Veel meer deelnemers bij De Dreamfabryk (60%) en Wijkbedrijf Bilgaard (67%) scoren hun ervaren gezondheid nu als goed of zeer goed. Uit landelijk onderzoek weten we dat de ervaren gezondheid o.a. vaker (zeer) goed is bij betaald werk en hogere inkomensklassen.[3]

[1] Ervaren gezondheid | Buurtatlas gebaseerd op Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking obv SMAP-methodiek, RIVM)
[2] RIVM (2021), Ervaren gezondheid | Verantwoording | Definities | Volksgezondheid en Zorg
[3] RIVM (2024), Ervaren gezondheid | Werk en inkomen | Volksgezondheid en Zorg

Inwoners voelen zich gelukkiger en geven hun leven een hoger cijfer

Naast de ervaren gezondheid neemt ook het ervaren geluk toe: bij De Dreamfabryk gaf slechts 18% van de inwoners aan zich (heel) gelukkig te voelen bij de T0 vragenlijst t.o.v. 55% bij T1. Bij het Wijkbedrijf stijgt dit van 61% naar 77%. Ook geven inwoners hun leven een hoger cijfer bij T1: een 7,1 bij De Dreamfabryk en een 7,7 bij het Wijkbedrijf.

Dreamfabryk

Ervaren geluk neemt toe

Toename (heel) gelukkig van 18% naar 55%

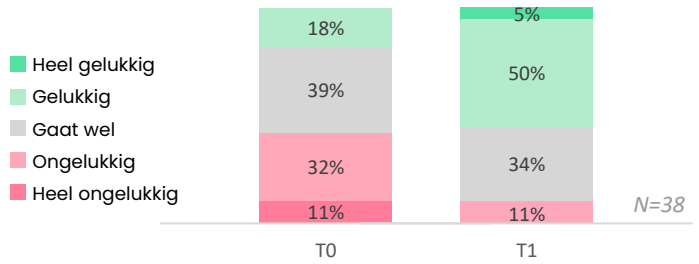

Deelnemers geven leven een hoger cijfer

Toename 7+ van 46% naar 81%

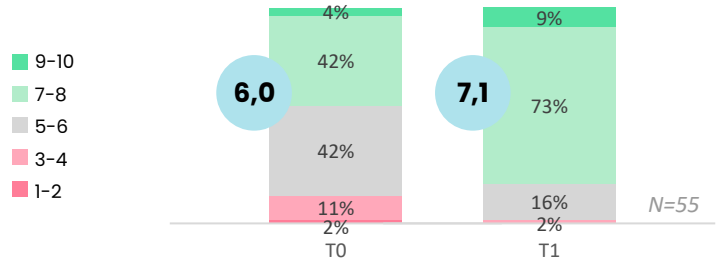

Wijkbedrijf Bilgaard

Toename (heel) gelukkig van 61% naar 77%

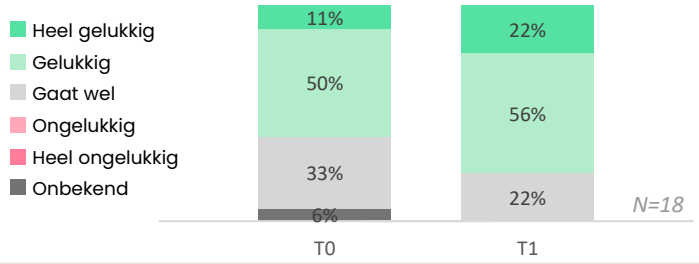

Toename 7+ van 72% naar 89%

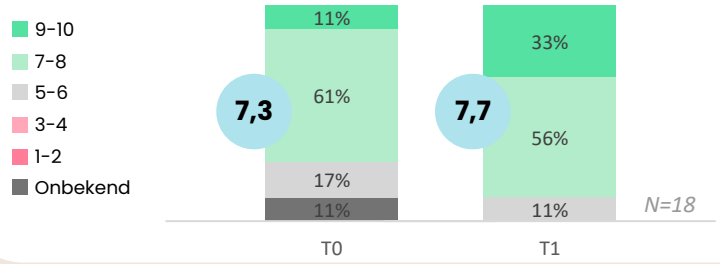

X Gemiddeld rapportcijfer

Mentale en financiële gezondheid neemt vooral toe bij De Dreamfabryk, fysieke gezondheid vooral bij het wijkbedrijf

Zowel de fysieke, mentale als financiële gezondheid van inwoners neemt toe. Bij De Dreamfabryk valt op dat inwoners stappen maken op alle drie de onderdelen, maar dat zij voornamelijk grote stappen maken op het gebied van mentale en financiële gezondheid. Bij het Wijkbedrijf neemt vooral de fysieke gezondheid van inwoners toe. Opvallend genoeg lijkt de mentale en financiële gezondheid, op basis van de gesloten antwoorden in de vragenlijst, vrijwel gelijk te blijven.

Dreamfabryk

Fysieke gezondheid neemt toe
Toename 7+ van 57% naar 67%

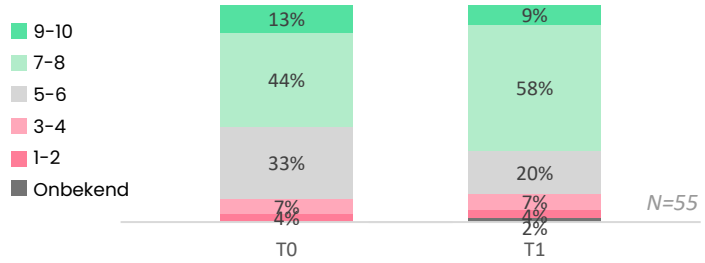

Mentale gezondheid neemt toe
Toename 7+ van 43% naar 82%

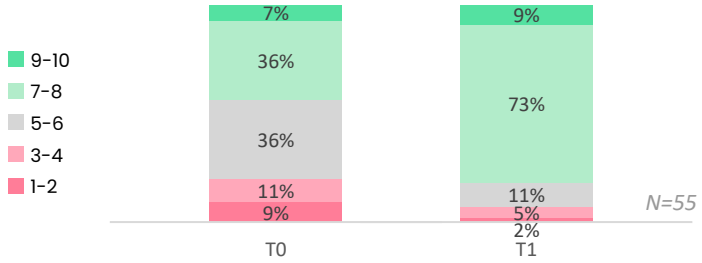

Financiële gezondheid neemt toe
Toename 7+ van 43% naar 71%

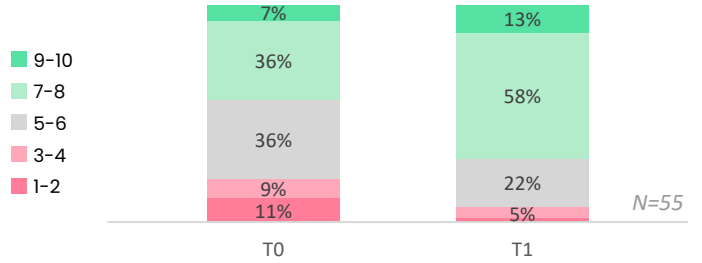

Wijkbedrijf Bilgaard

Toename 7+ van 56% naar 73%

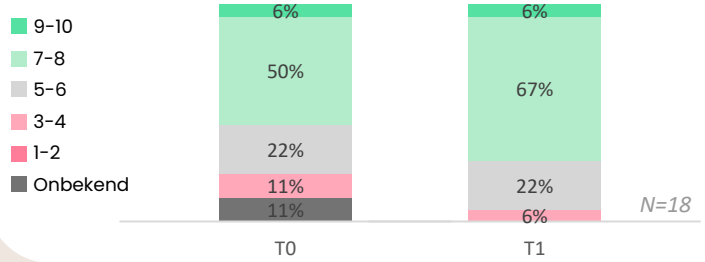

Toename 7+ van 73% naar 78%

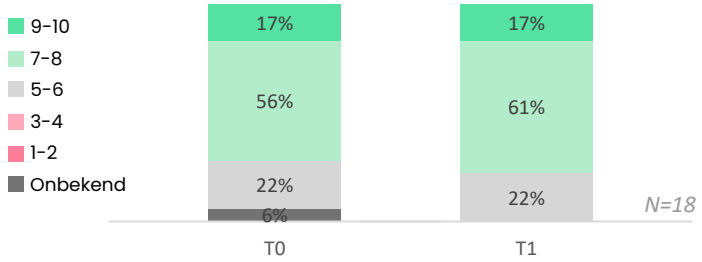

Score 7+ blijft 50%%

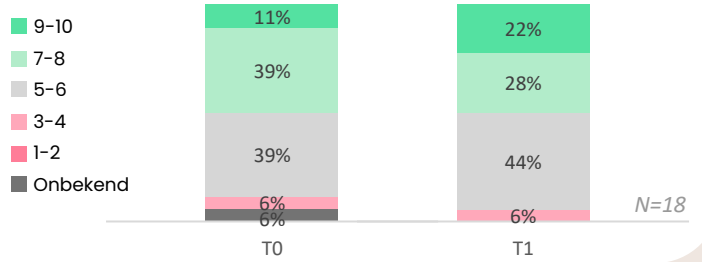

Open antwoorden suggereren dat inwoners bij het Wijkbedrijf ook vooruit gaan in mentale en financiële gezondheid

Niemand scoort <5 op mentale gezondheid bij T0…

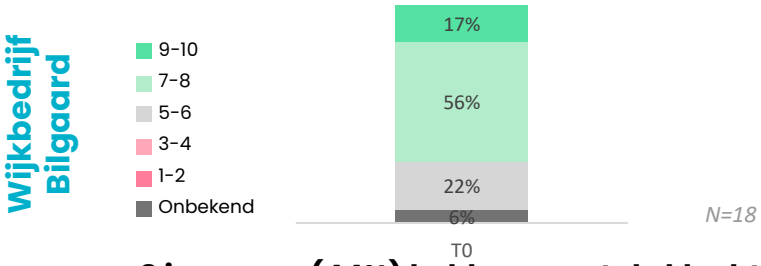

…maar 8 inwoners (44%) hebben mentale klachten die functioneren (ernstig) beperken, blijkt uit open antwoorden

De open antwoorden geven daarmee een ander beeld dan de cijfers die inwoners zichzelf geven. In de open antwoorden geven inwoners de volgende dingen aan op het gebied van mentale gezondheid:

- Piekeren, weinig slapen (1)
- Stress om kinderen of geliefden (3)
- Stress door eigen ziekte of onzekere toekomst (2)
- Depressieve klachten (2)

Bij de T1 vragenlijst benoemen 7 inwoners (39%) dat zij minder stress of meer rust ervaren.

89% deelnemers scoort >5 op financiële gezondheid bij T0…

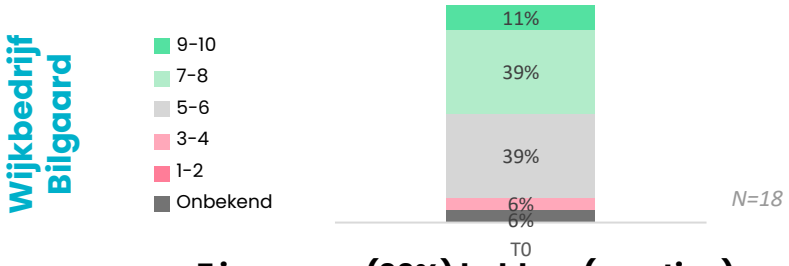

…maar 7 inwoners (39%) hebben (ernstige) financiële problemen en/of zorgen

Ook op het gebied van financiële gezondheid geven de open antwoorden een iets ander beeld dan de cijfers. Slechts 6% van de inwoners geeft zichzelf een (ruime) onvoldoende, maar 39% heeft te maken met een van onderstaande dingen :

- Schuldsanering, leven van weekgeld (2)
- Te krap / hulp nodig voor boodschappen (3)
- Stress over geld (2)

Bij de T1 vragenlijst benoemen 4 inwoners (22%) dat zij meer fin. ruimte hebben dankzij betaald werk of een vrijwilligersvergoeding.

Langdurige stress mogelijke oorzaak voor hoge T0-scores

Het is opvallend dat inwoners bij het Wijkbedrijf vaak een relatief hoog cijfer geven aan hun financiële en mentale gezondheid, terwijl uit de open antwoorden een ander geluid is te horen. Een mogelijke verklaring hiervoor is het feit dat zij te maken hebben met langdurige stress. Deze mogelijke verklaring gaf een ervaringsdeskundige tijdens de 6e themasessie. Uit haar eigen ervaring kon zij vertellen dat een stressvolle situatie ‘normaal’ kan worden wanneer iemand zich langere tijd in deze stressvolle situatie bevindt. *“Ik had het besef toen niet dat meer geluk mogelijk was.”*

Maatschappelijk resultaat: 81% van de deelnemers stroomt uit naar betaald werk, vrijwilligerswerk of een opleiding

Inwoners stromen sneller uit naar betaald werk dan wordt verwacht vanuit doelgroepdefinities gemeente

Het overgrote deel van de inwoners waarvoor resultaten gedeclareerd zijn stroomt uit naar (vrijwilligers)werk of een opleiding. Voor de inwoners uit doelgroep B ligt dit ook in lijn met de verwachting vanuit de gemeente dat uitstroom naar betaald werk mogelijk is binnen 6 tot 12 maanden (zie 34). Het valt op dat de sociaal ondernemers ook inwoners uit doelgroep C naar betaald werk helpen, wat sneller is dan verwacht. Vanuit de doelgroepdefinities is de verwachting dat deze doelgroep pas na meer dan 12 maanden en een eventuele tussenstap uitstroomt, maar de gemiddelde doorlooptijd bij De Dreamfabryk is 350 dagen en bij Wijkbedrijf Bilgaard 276 dagen (zie p. 34).

Dreamfabryk

75% van de deelnemers die traject afronden stroomt uit

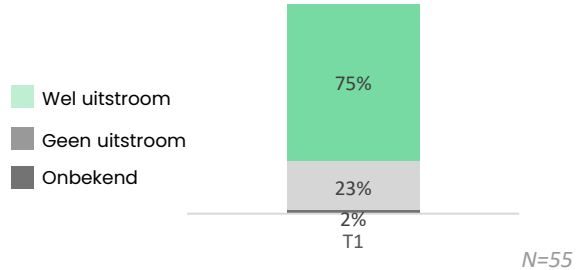

N=55

Meer dan de helft hiervan stroomt uit naar betaald werk

25 deelnemers vinden een werkplek

13 deelnemers zijn gestart met vrijwilligerswerk

11 deelnemers zijn gestart met een opleiding

** Meerdere antwoorden mogelijk*

N=41

Uitstroom per doelgroep

B	C	D	E	Jongeren	nvt	onbekend
4	13	1	-	2	4	1
-	8	2	1	-	2	-
2	7	-	-	1	-	1

Wijkbedrijf Bilgaard

Alle deelnemers die traject afronden stromen uit

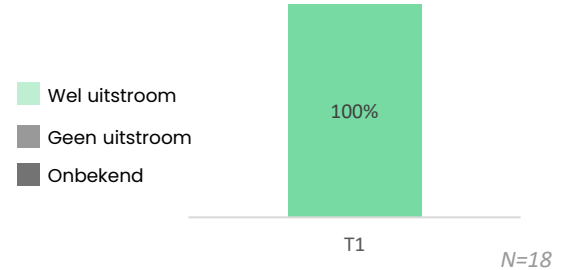

N=18

Bijna alle deelnemers stromen uit naar vrijwilligerswerk

6 deelnemers vinden een werkplek

14 deelnemers zijn gestart met vrijwilligerswerk

Er zijn **geen** deelnemers gestart met een opleiding

** Meerdere antwoorden mogelijk*

N=18

Uitstroom per doelgroep

B	C	D	E	Jongeren	nvt	onbekend
1	2	-	-	-	2	1
-	8	1	1	-	4	-

Inwoners zijn positief over de mate waarin zij doelen hebben behaald en de verandering die heeft plaatsgevonden

Inwoners werken samen met sociaal ondernemers aan verandering en het behalen van hun doelen

In de vragenlijst die wordt afgenomen bij afronding van een traject (T1), wordt inwoners gevraagd of zij hun doelen hebben bereikt en of zij veranderd zijn. Ruim 85% van de inwoners geven aan dat zij hun doelen (zeer) goed hebben bereikt. Daarnaast geeft een ruime meerderheid aan dat het (zeer) goed gelukt is om te veranderen. In de vragenlijst wordt ook uitgevraagd hoe inwoners de hulpverlening vanuit de sociaal ondernemer hebben ervaren. De inwoners die zijn geholpen door De Dreamfabryk waarderen de persoonlijke aandacht en betrokkenheid. Zij voelen zich gehoord en in staat gesteld om te groeien. Inwoners bij het Wijkbedrijf geven aan dat zij een sociaal netwerk kunnen opbouwen en dat zij zich thuis voelen bij het Wijkbedrijf en in de wijk Bilgaard.

Dreamfabryk

Ruim 85% van de deelnemers heeft (zeer) goed bereikt wat zij wilden bereiken

87% heeft doelen (zeer) goed kunnen bereiken

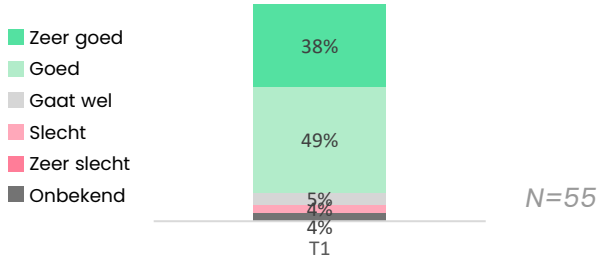

Bij meer dan de helft van de inwoners is het gelukt om iets anders te doen of te leren

65% geeft aan dat het (zeer) goed gelukt is om te veranderen

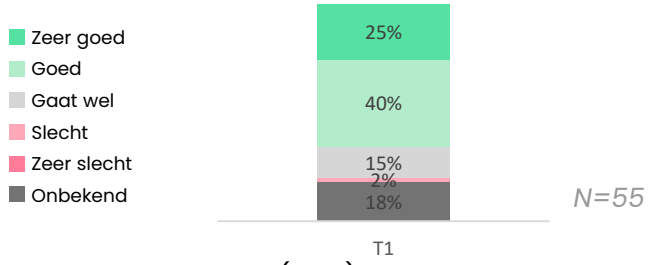

Wijkbedrijf Bilgaard

84% heeft doelen (zeer) goed kunnen bereiken

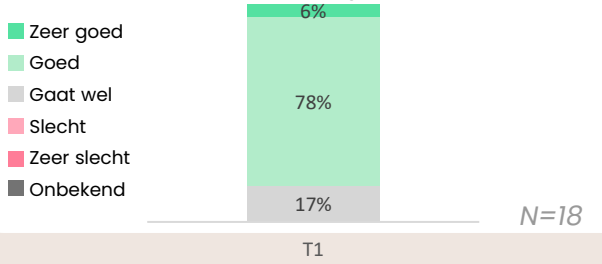

56% geeft aan dat het (zeer) goed gelukt is om te veranderen

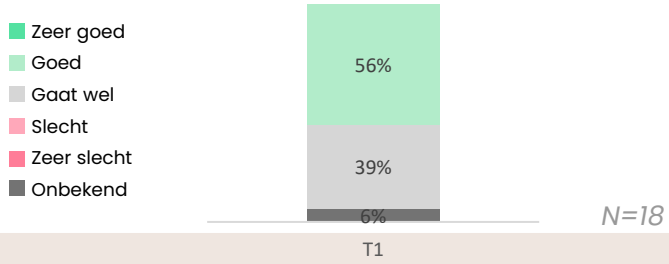

De Dreamfabryk wordt vooral gewaardeerd vanwege de persoonlijke aandacht en betrokkenheid voor de inwoners. Zij geven aan dat er goed naar hen wordt geluisterd en dat zij in staat worden gesteld om te groeien, veranderen en durven te dromen.

Wijkbedrijf Bilgaard levert een belangrijke bijdrage aan inwoners door hen in contact te brengen met anderen. Hierdoor voelen inwoners zich meer thuis en vergroten zij hun sociale netwerk. Het vrijwilligerswerk dat ze doen bij het wijkbedrijf speelt daar een belangrijke rol in.

De maatschappelijke baten lijken de gemaakte kosten ruim te overstijgen

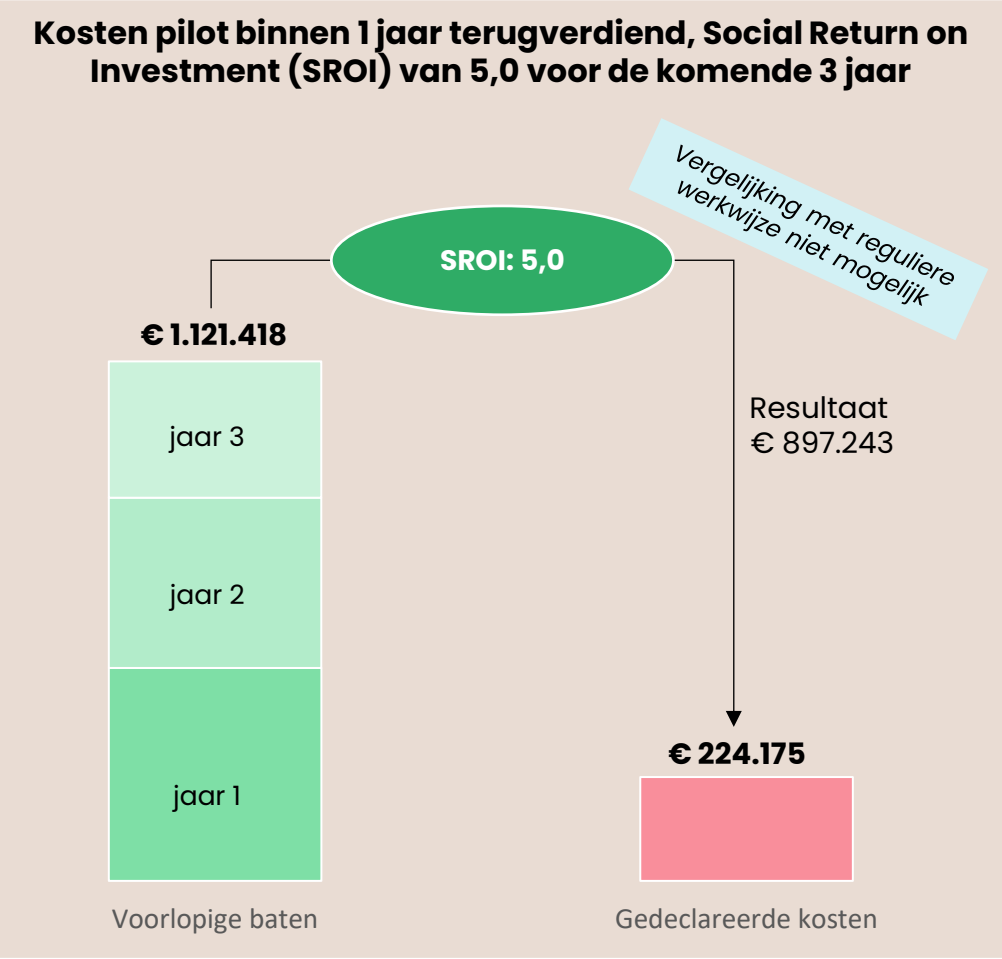

Toelichting: MKBA o.b.v. bespaarde kosten bijstandsuitkeringen
Eind oktober 2024 zijn 65 trajecten gedeclareerd door de ondernemers tegen een totaal (tussentijds) bedrag van € 224.175. Voor de MKBA is het belangrijk om te noteren dat nog niet alle trajecten gedeclareerd zijn. Uit de dossieranalyse weten we dat 90 van de in totaal 144 opgestarte trajecten afgerond zijn (succesvol en gestopt). 31 van deze 90 (34%) inwoners geven in de vragenlijst aan uitgestroomd te zijn naar betaald werk.[1] In de MKBA rekenen we daarom met 34% uitstroom uit de bijstand (22 van 65 trajecten).

De baten zijn *alleen* gebaseerd op bespaarde kosten (uitkering en uitvoeringskosten, zie bijlage). Verhoogde inkomstenbelastingen en besparingen op andere leefgebieden (gezondheid, financiën etc.) zijn niet doorgerekend. Uitgangspunten:

- Attributie 80%: we gaan er van uit dat de uitstroom niet volledig toe te schrijven is aan de inzet van de sociale ondernemers, maar dat ook andere factoren een rol (kunnen) hebben gespeeld
- Duratie: we rekenen de besparingen maximaal 3 jaar door, terwijl de jaarlijkse besparing in principe nog jaren lang door kan lopen
- Drop-off: we gaan er van uit dat sommige inwoners terug *kunnen* vallen op een bijstandsuitkering. We rekenen met een terugval van 20% per jaar

Een belangrijke vervolgstap zou zijn om de baten o.b.v. uitstroom uit de bijstand te vergelijken met de resultaten in de reguliere werkwijze voor vergelijkbare doelgroepen (Doelgroep B, C etc.). De SROI drukt nu dus uit wat de maatschappelijke besparingen zijn van de pilot op zichzelf, niet als vergelijking t.o.v. de reguliere werkwijze.

[1] De verdeling per ondernemer is 25 van de 65 trajecten bij De Dreamfabryk (38,5%) en 6 van de 25 trajecten bij Wijkbedrijf Bilgaard (24%).

Hfd. 5

Directe resultaten pilot

Resultaatfinanciering stelt inwoner centraal, directe effecten op ondernemers (nog) beperkt gerealiseerd

Resultaatfinanciering stelt inwoner centraal, directe effecten op ondernemers in pilot (nog) beperkt gerealiseerd

	Directe doelen		Behaald	Toelichting
Inwoner	Meer mensen in kwetsbare situaties hebben **meer toekomst-perspectief**	• Inwoner staat centraal en bepaalt het resultaat van de interventie	🟢	p. 44) Stem van de inwoner is geborgd in werkwijze (antwoorden inwoner zijn doorslaggevend), ook wanneer inwoner zich hier zelf niet van bewust is
Sociale ondernemer	Meer sociaal ondernemers hebben meer (financieel) **perspectief**	• Meer bestendigheid door continuïteit in financiering • Meer mensen kunnen helpen • Meer ruimte voor innovatie	🟡 🟢 🟡	p. 45-47) Door de tijdelijke aard van de pilot is (nog) niet vast te stellen of resultaatfinanciering bijdraagt aan meer financieel perspectief
Gemeente	(Lokale) overheden kunnen publieke middelen **beter besteden**	• Sociaal ondernemers meer perspectief bieden • Hulp aan inwoners effectiever en efficiënter gefinancierd	🔴 🟡	p. 48) Sociaal ondernemers ervaren niet direct meer perspectief. Het is onduidelijk of de hulp efficiënter en effectiever is omdat cijfers over de reguliere financiering ontbreken
Private financier	Private financiers kunnen hun **sociale missie** beter bereiken	• Betere samenwerking publieke en private financiers • FNO jaagt systeemverandering aan die past binnen haar sociale missie	🟢 🟢	p. 49) Leeuwarden Oost (publiek) en FNO (privaat) onderzoeken met de sociaal ondernemers hoe op nieuwe manieren samengewerkt kan worden aan systeemverandering

🟢 Doel behaald in pilot 🟡 Niet (met zekerheid) vast te stellen in pilot 🔴 Doel niet behaald

PURPOSE

Effect op inwoner: inwoner staat centraal en bepaalt resultaat

1. Inwoner bepaalt resultaat in gesprek met sociaal ondernemer
In het ontwerp van de pilot is opgenomen dat de inwoner bepaalt of er resultaat wordt geboekt. Of het gewenste resultaat is behaald, wordt bepaald op basis van de vragenlijst die de sociaal ondernemer bij start (T0) en einde (T1) afneemt bij de inwoner. Als de inwoner zichzelf hoger scoort op de vragen bij de T1 vragenlijst dan bij de T0 vragenlijst, is er sprake van resultaat. Omdat deze vragenlijst in gespreksvorm wordt afgenomen, wordt de sociaal ondernemer ook in staat gesteld om een verdiepend gesprek te voeren met de inwoner. Voor de inwoner is het afnemen van de vragenlijst onderdeel van de begeleidingsgesprekken; zij weten niet dat hun antwoord bepalend is voor de uitbetaling van de ondernemers.

2. Welbevinden als 'zacht' onderwerp meetbaar gemaakt in vragenlijst
Door het thema welbevinden te kwantificeren in vragen met een rapportcijfer of een vijfpuntsschaal, wordt een relatief 'zacht' onderwerp als welbevinden meetbaar gemaakt. De vragen die de inwoner beantwoordt, geven daarmee inzicht in het resultaat dat de inwoner heeft behaald. De vragen hebben betrekking op een aantal deelonderwerpen van welbevinden zoals geluk, gezondheid (algemeen, maar ook financieel, mentaal en fysiek) en hoe inwoners hun leven in het algemeen beoordelen.

3. Inwoners voelen zich gehoord en zijn blij met de begeleiding
Uit de vragenlijsten, observaties van de gesprekken tussen ondernemers en bewoners en interviews (6) met inwoners blijkt dat inwoners zich gehoord voelen door de sociaal ondernemers en dat de ondernemers hen goed helpen om vooruit te komen. Inwoners geven aan dat er écht naar hen geluisterd wordt en zij voelen betrokkenheid en persoonlijke aandacht vanuit de sociaal ondernemers.

"Er is hier geen druk, maar een menselijk gesprek. Dat ontbreekt vaak bij andere instanties."
- Open antwoord T1-vragenlijst deelnemer De Dreamfabryk

"De vragen zijn heel duidelijk en het is fijn om een duidelijke structuur te hebben."
- Interview deelnemer Wijkbedrijf Bilgaard

Effect op sociaal ondernemer: ruimte om meer inwoners te helpen, (nog) beperkt financieel perspectief

1. Dankzij pilot konden ondernemers meer inwoners (anders) helpen
Uit de gesprekken met sociaal ondernemers blijkt dat de pilot hen de gelegenheid biedt om meer inwoners te helpen. Voor het Wijkbedrijf geldt dat resultaatfinanciering ook meer ruimte biedt om te investeren in de organisatie en om deelnemers een vrijwilligersvergoeding te bieden. Een belangrijke kanttekening is dat sociaal ondernemers aangeven dat deze financiële ruimte niet per definitie het gevolg is van de keuze voor resultaatfinanciering als financieringsmodel. Een andere vorm van financiering had hen deze groeiruimte ook kunnen geven.

2. Resultaatfinanciering zorgt in zekere mate voor innovatie
Voor het Wijkbedrijf is de vragenlijst een vernieuwing in de werkwijze. De vragenlijst is in co-creatie ontwikkeld door De Dreamfabryk en een onderzoekbureau dat gespecialiseerd is in impact meten. Voor de toepassing in de pilot zijn er na inbreng van FNO twee vragen toegevoegd over ervaren gezondheid en ervaren geluk. Het Wijkbedrijf is positief over het werken met deze vragenlijst. Enerzijds biedt het structuur in de gesprekken met inwoners. Anderzijds geeft het inzicht in onderwerpen die voorheen nog niet uitgevraagd werden. Verder weten de sociaal ondernemers elkaar beter te vinden door de samenwerking in de pilot, wat hen de mogelijkheid biedt om kennis en ervaringen uit te wisselen.

3. Pilotvorm biedt ondernemers (nog) niet meer continuïteit
Omdat resultaatfinanciering wordt 'getest' in pilotvorm, geven ondernemers aan dat zij niet per definitie meer continuïteit ervaren. Zolang zij nog niet weten of de pilot een vervolg krijgt, hebben zij ook nog geen zekerheid over de financiering. Omdat ondernemers niet uit de kosten kwamen met de oorspronkelijke vergoeding is dit bedrag nog tijdens de looptijd van de pilot bijgesteld naar max. € 3.500 per traject o.b.v. van drie uitgangspunten:

1. De waarde van het resultaat staat centraal bij evaluatie van de bijgestelde vergoeding, hoe complex dat ook is
2. De vergoeding moet kostendekkend zijn voor trajecten, inclusief uitval
3. Er wordt niet gestuurd op hoe een ondernemer een interventie inzet (en hoeveel uur daarmee gepaard gaat)

"Ondanks onze inspanningen komt het ook voor dat we (veel) tijd investeren met deelnemers met wie we uiteindelijk het contact verliezen. Voor elke 100 trajecten kunnen we dus niet 100 keer resultaat declareren."
- Sociaal ondernemer

"De vragenlijst is een heel mooi instrument om ook over gevoelens te praten. Mensen zijn ontzettend open"
- Sociaal ondernemer

De Dreamfabryk heeft ervaring met verschillende vormen van financiering

De belangrijkste bron van kosten van De Dreamfabryk is de begeleiding van mensen met weinig of geen financiële armslag d.m.v. coachingstrajecten (locatiekosten, personeel etc.). In principe is De Dreamfabryk breed toegankelijk, maar voor inwoners met weinig financiële ruimte is de begeleiding gratis (zie website). Voor de bekostiging van deze trajecten is De Dreamfabryk dus afhankelijk van externe publieke en private financiering.

In de praktijk betekent dit dat De Dreamfabryk voor vergelijkbare werkzaamheden en overlappende doelgroepen verschillende bronnen van inkomsten kent die allemaal tijdelijk van aard zijn. Vanuit het perspectief van De Dreamfabryk heeft Resultaatfinanciering zowel voor- als nadelen:

- **Voordeel**: t.o.v. bijvoorbeeld bekostiging o.b.v. p*q is dat er meer ruimte is voor maatwerk. Ook de verantwoording is 'lichter', omdat de vragenlijsten al een standaard onderdeel zijn van de werkwijze van De Dreamfabryk
- **Nadeel**: t.o.v. bijvoorbeeld een lumpsum is dat er meer verantwoording achteraf nodig, zeker zolang de werkwijze rondom declareren nog niet gestandaardiseerd is. Nadeel is ook dat Resultaatfinanciering zich in de pilotfase beperkte tot inwoners van Leeuwarden Oost, terwijl er ook inwoners uit delen van Leeuwarden gebruik willen maken van de begeleiding door De Dreamfabryk

	Type financiering	Financieringsbron
1. Inwoners **Leeuwarden Oost**	Resultaatbetaling: 10% proces 20% maatsch. resultaat 70% individueel resultaat	Publiek (Leeuwarden Oost) & Privaat (FNO)
2. Inwoners Leeuwarden in **Participatiewet**	Trajectprijs, achteraf uitbetaald	Publiek (gemeente)
3. **Overig** (niet-uitkeringsgerechtigd, niet woonachtig in Leeuwarden)	Trajectprijs, vooraf uitbetaald	Privaat (impact investeerder)
4. Research & Development	Lumpsum	Privaat (impact investeerder)

Wijkbedrijf Bilgaard kan dankzij Resultaatfinanciering kosten dekken en investeren in mens en organisatie

Naast Resultaatfinanciering ontvangt het Wijkbedrijf Bilgaard vooral inkomsten uit een brede set aan subsidies en vergoedingen in het sociaal domein en eigen inkomstenbronnen. Ten behoeve van de pilot Resultaatfinanciering heeft het Wijkbedrijf berekend dat de totale kosten per deelnemer ca. € 5.010 bedragen, inclusief een vrijwilligersvergoeding van € 2.100. Voor het Wijkbedrijf biedt Resultaatfinanciering ruimte om

1. (Stijgende) organisatiekosten te dekken zoals coördinatiekosten, energierekeningen en verzekeringen t.b.v. de begeleiding van deelnemers en het aanbod aan activiteiten en vrijwilligerswerk
2. Instrumenten in te kopen t.b.v. deelnemers (trainingen, kleding etc.)
3. Vrijwilligersvergoedingen aan te bieden aan deelnemers. Deelnemers, op hun beurt, geven regelmatig aan dat deze vrijwilligersvergoeding een positief verschil maakt in hun inkomenssituatie.

"Door de vrijwilligersvergoeding kunnen we thuis wat meer."
- Open antwoord T1-vragenlijst deelnemer Wijkbedrijf Bilgaard

"Sinds de vrijwilligersvergoeding wat meer ruimte om iets extra te doen."
- Open antwoord T1-vragenlijst deelnemer Wijkbedrijf Bilgaard

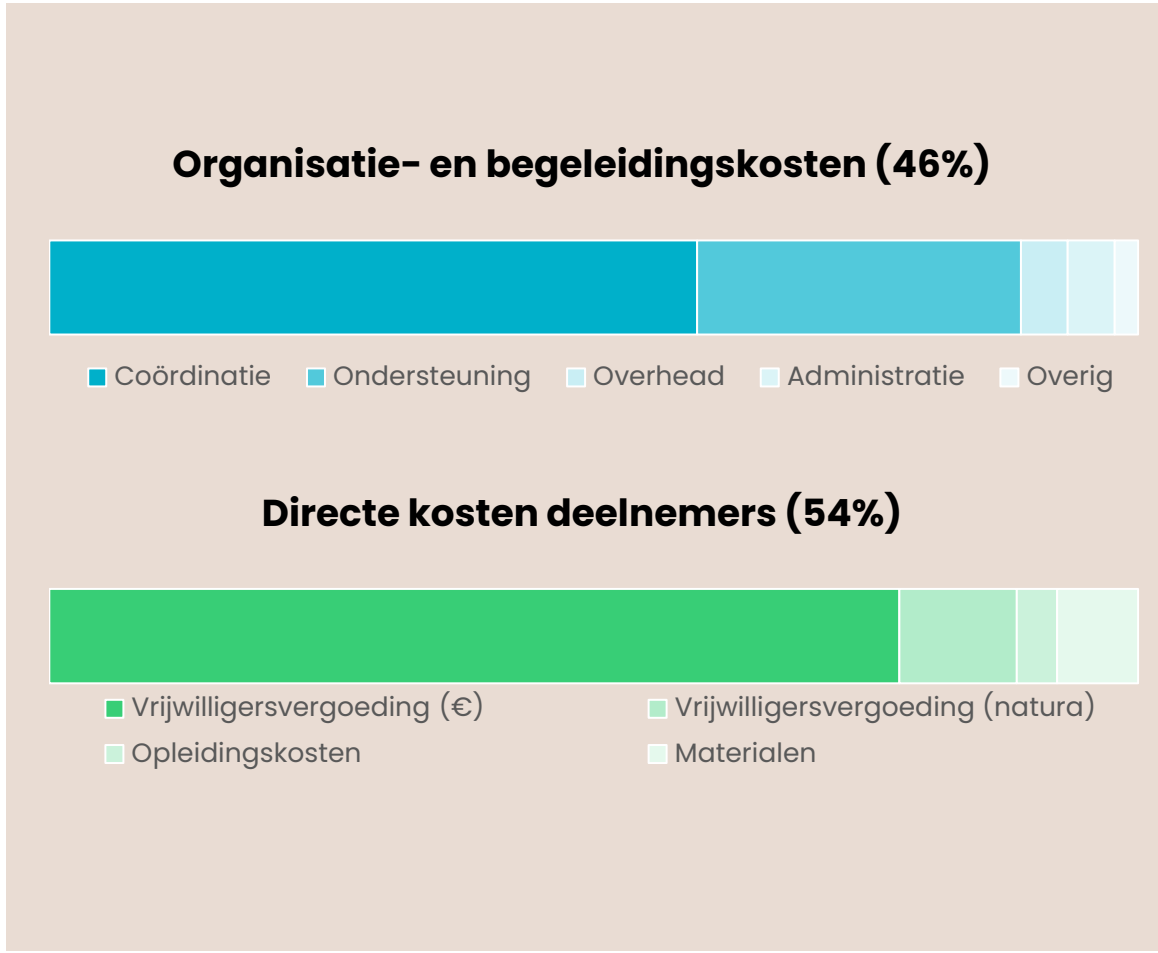

Effect op gemeente: stevige(re) bewijsvoering vereist meer inzicht in resultaten reguliere dienstverlening

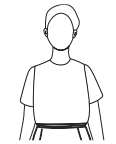

1. Volledige vergelijking nog niet mogelijk, resultaten lijken positief
Inwoners behalen individueel en maatschappelijk resultaat (zie h.4). D.m.v. besparingen op bijstandsuitkeringen verdient de pilot zich snel terug (zie p. 41). Er zijn *indicaties* dat resultaten efficiënter en effectiever behaald worden dan in de reguliere werkwijze. Verschillende inwoners geven aan dat ze bij deze ondernemers meer of sneller resultaat behaalden dan bij andere plekken, maar dit is niet structureel uitgevraagd. 15 inwoners uit doelgroep C vonden gemiddeld binnen een jaar werk (zie p. 39), terwijl de doelgroepdefinitie stelt dat betaald werk naar verwachting niet binnen een jaar haalbaar is. Om *hard te maken* dat resultaten effectiever en efficiënter behaald zijn is meer informatie nodig over de kosten en behaalde resultaten in de reguliere werkwijze. Dit is (nog) niet beschikbaar.

> *"In 3 maanden [heb ik] meer bereikt dan in 1 jaar met andere hulpverlening."*
> - Open antwoord T1-vragenlijst deelnemer De Dreamfabryk

2. Sociale ondernemers ervaren (nog) niet meer perspectief
Hoewel ondernemers dankzij de pilot tenminste 144 inwoners wisten te bereiken, is hun financiële perspectief nog niet duurzaam verbeterd. De ondernemers zijn ook bij afronding van de pilot nog afhankelijk van verschillende inkomstenbronnen die grotendeels tijdelijk van aard zijn.

3. Kosten per traject bij gelijk resultaat ongeveer gelijk aan Open House
Een directe vergelijking met Open House is lastig omdat we niet weten wat de uitstroom is bij andere aanbieders. Ook zijn er inwoners uit andere doelgroepen dan C begeleid in de pilot. In de vergelijking

- Rekenen we met maximaal te declareren tarieven. Voor de pilot is dat €350 voor proces en €3.150 voor resultaat. In werkelijkheid ligt het *gemiddelde gedeclareerde* bedrag in de pilot op €3.252
- Gaan we uit van 30% uitval van de trajecten in de pilot (wel proces-declaratie maar geen individueel of maatschappelijk resultaat)[1]
- Vergelijken we de data uit de pilot Resultaatfinanciering met tarieven in de Open House constructie voor doelgroep C
- Doen we de aanname dat de uitstroom bij alle aanbieders in Open House gelijk is aan de uitstroom in de pilot Resultaatfinanciering (34%)[2]

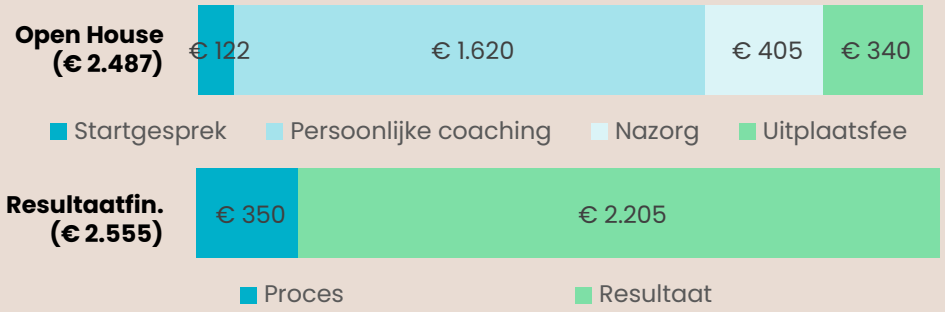

[1] M.a.w. voor 100% van de trajecten worden procesbetalingen gedaan (100%*€350 = €350), maar voor 70% van de trajecten resultaatbetalingen (70%*€3.150 = €2.205)
[2] Op 1 okt zijn 31 van de 90 afgeronde dossiers uitgestroomd naar werk (34%). De uitplaatsfee is €1.000 per succesvolle uitplaatsing. Bij 34% uitstroom dus gemiddeld 34%*€1.000= €340 per traject

Effect op private financier: pilot is onderdeel van bredere beweging die FNO wil helpen vormgeven

Pilot resultaatfinanciering zet beweging in gang en verbindt voorlopers
De pilot Resultaatfinanciering brengt publieke (Leeuwarden Oost) en private (FNO) financiers samen met als doel om een systeemverandering teweeg te brengen: financieren op basis van resultaat i.p.v. financiering op inspanning. In de pilot weten Leeuwarden Oost en FNO elkaar goed te vinden om deze systeemverandering te bewerkstelligen. Door ook in Rotterdam de pilot Prestatiecontract Schuldhulp te co-financieren weet FNO inzichten te verzamelen en ook partijen uit de twee steden te verbinden. Bevindingen uit de beide steden worden vastgelegd in een 'Route zonder kaart' en samen met initiatiefnemers uit Rotterdam en Leeuwarden wordt n.a.v. de pilot verkend hoe de beweging verder vorm kan krijgen.

Gezinspanel positief over pilot die inwoner centraal stelt
Bij het bereiken van haar sociale missie laat FNO zich inspireren en adviseren door een Gezinspanel die bestaat uit mensen met ervaringskennis. Het gezinspanel is positief over de bevindingen in Leeuwarden en benadrukt met name het belang van het samenwerken met en selecteren van sociaal ondernemers die impact weten te maken met en voor de mensen om wie het gaat.

"Het mooie van de pilot is dat er wordt gewerkt vanuit vertrouwen en niet vanuit wantrouwen."

- Gezinspanel FNO Samen Kansrijk en Gezond

"We onderzoeken hoe we de lessen vanuit Rotterdam en Leeuwarden ook in kunnen zetten in andere programma's en initiatieven."

- Programmaleider Impact door Groei FNO

Hfd. 6

Geleerde lessen

Pilotfase geeft partijen ruimte om werkzame elementen te onderzoeken

Onderliggende principes pilot sluiten goed aan bij bredere trends en behoeftes in sociaal domein

Trend 1: Gemeenten willen outcomegericht werken
Gemeenten kampen met (toenemende) tekorten in het sociaal domein. Resultaatfinanciering geeft gemeenten per definitie inzicht in de outcome van investeringen, waar ze dat van andere vormen vaak (nog) niet kennen. In bredere zin werken gemeenten al langer aan de transformatie van het sociaal domein, waarin burgers en gewenste maatschappelijke effecten centraal staan.[1]

Trend 2: Welbevinden van en regie voor inwoners vaker centraal
Op verschillende plekken in Nederland wordt gezocht naar andere manieren van werken die beter aansluiten bij mensen in de meest kwetsbare posities door hen zelf meer regie te geven. Een voorbeeld hiervan is de Geluksroute, waar chronisch zieken in sociaal isolement zelf een bedrag mogen besteden aan activiteiten naar eigen inzicht.[2] Ook hier staat ervaren welbevinden centraal.

Trend 3: Zoektocht naar duurzame(r) financieren
Sociale ondernemers zijn vaak goed in staat om aan te sluiten bij de belevingswereld van inwoners in kwetsbare posities. Hiermee kunnen zij aanvullend zijn op reguliere hulpverlening.[3] Overheden zoeken dan ook manieren om sociale initiatieven duurzamer financieel perspectief te bieden. Ook in de gemeenteraad van Leeuwarden is dit onderwerp besproken.[4]

Trend 4: publiek-private samenwerking bij resultaatgerichte financiering
Social Finance NL heeft recent een rapport uitgebracht waarin het reflecteert op tien jaar ervaring met Social Impact Bonds binnen maar ook buiten Nederland. Social Finance NL concludeert dat resultaatfinanciering nog steeds een veelbelovend instrument is voor publiek-private samenwerking, maar dat de beweging o.a. meer vaart kan krijgen door te investeren in een centraal punt voor expertise en door gemeenten krachten te laten bundelen.

"Eigenlijk is het gek dat resultaatfinanciering nodig zou zijn om de outcome te kennen. Vanuit de gemeente wil je altijd de progressie op inwonerniveau kunnen monitoren." - Financieel en strategisch adviseur Gemeente Leeuwarden

"Juist bij de meest kwetsbare mensen bleek de Geluksroute de beste resultaten te behalen." - Dr. Laura Weiss, Universiteit Utrecht

"Hoewel dit instrument veel kansen biedt om effectiever samen te werken en te financieren, is resultaatfinanciering tien jaar na haar introductie in Nederland nog altijd een niche instrument."

- Social Finance NL (2024), De Toekomst van Resultaatfinanciering

[1] Movisie (2017), Op weg naar outcomegericht werken
[2] Geluksgericht werken - geluksbudget
[3] Het prestatiecontract op schuldhulp in Rotterdam richt zich bv. op inwoners die geen gemeentelijke schuldhulp willen of kunnen ontvangen
[4] Zie bv. Motie: onderzoek naar duurzame en/of meerjarige vormen van financiering in de sociale basis (2021)

Nieuwe werkwijze vereiste tijdens pilot frequente afstemming

Knelpunten en verbeterkansen tijdens de pilotfase	Inhoud	Uitvoering	Financiering	Besturing	Leren en verbeteren
Declaraties trajecten komt in eerste instantie moeizaam op gang		●			
Deelnemers in de 'pijplijn' compliceren de gesprekken over verdeling van budget/deelnemers		●		●	
Het is voor ondernemers niet altijd duidelijk wanneer T1 gedeclareerd kan worden	●	●			
Oorspronkelijke tarief voor resultaatbetaling was niet kostendekkend	●		●		
Begeleiding eindigt niet (altijd) bij behalen resultaat en afnemen T1	●	●	●		

In eerste instantie kwamen de **declaraties moeilijk op gang.** Dit hing deels samen met de moeite die ondernemers hadden om **vast te stellen wanneer het resultaat behaald was**, gekoppeld aan het feit dat ze geen 'foutieve' declaraties wilden indienen**.** Ondernemers waren bovendien huiverig om alleen 'procesdeclaraties' in te dienen, waardoor het lange tijd onduidelijk was hoeveel trajecten er precies beschikbaar waren. Voor veel deelnemers was er niet een hard 'eindpunt', bijvoorbeeld omdat de **begeleiding door bleef lopen** nadat een opleiding gestart was of terwijl deelnemers het vrijwilligerswerk uitvoeren. Voor de sturing van de pilot was dit extra gecompliceerd, omdat het lange tijd onduidelijk was hoeveel budgettaire ruimte er was om nieuwe trajecten te (blijven) starten.

Bovendien bleek het vastgestelde tarief al snel niet kostendekkend te zijn, wat inzicht in het **beschikbare budget en de verdeling over ondernemers** verder compliceerde. Gaandeweg de pilot zijn de volgende acties ondernomen:

1. Ondernemers hebben *casuïstiek* voorgelegd aan de projectleider en de projectgroep om vast te stellen wanneer resultaat gedeclareerd kon worden (in alle gevallen bleek dit het geval)
2. Halverwege de pilot is afgesproken hoeveel trajecten er per ondernemer gedeclareerd konden worden. Nieuwe trajecten konden tot oktober 2024 gestart worden, declaraties van nog lopende trajecten tot de zomer van 2025 ingediend kunnen worden
3. Het tarief is naar boven bijgesteld (van €2.000 naar €3.500)

Samenwerking bevat *formele* en *informele* kant die beiden aandacht verdienen

Knelpunten en verbeterkansen tijdens de pilotfase	Inhoud	Uitvoering	Financiering	Besturing	Leren en verbeteren
In ontwerpfase bleek samenwerken met inwoners lastig(er)	●	○	○	○	●
Ondanks een uitgewerkt projectplan kunnen beelden over de resultaatdefinities verschillen	●	○	○	●	○
Ook met de beste intenties kunnen verschillende belevingswerelden (blijven) botsen	○	●	○	○	○

Ondanks een uitgewerkt projectplan kunnen beelden over de resultaatdefinities en declaratiewerkwijze verschillen. Het kan daarom helpen om een **gedeeld beeld** te creëren van de status van het projectplan en de werkafspraken: zijn dit de (juridische) kaders of het startpunt voor gesprekken tussen ondernemers en financiers?

Bij het opzetten van resultaatfinanciering was het **samenwerken met inwoners** geen onverdeeld succes door het hoge abstractieniveau. Toetsing bij ervaringsdeskundigen (via Gezinspanel) was wel goed mogelijk. In de uitvoering hebben inwoners een grote stem: zij bepalen 70% van het behaalde resultaat. De vragenlijst dient als instrument dat wordt gebruikt om de stem van de inwoner te horen. Dit zou eventueel ook anders kunnen, door bijvoorbeeld andere vragen te stellen of de inwoner op een andere manier resultaat te laten bepalen. Een positieve bijkomstigheid van het gebruik van een vragenlijst is het boven tafel krijgen van de hulpvraag.

Casusbespreking is een prettige manier om het gesprek aan te gaan over de zaken waar sociaal ondernemers tegenaan lopen. Dit zorgt voor meer inzicht en wederzijds begrip tussen partijen. Denk goed na wie en met welk doel aan te haken: de ondernemers zelf, financiers, maar ook evt. uitvoerende ambtenaren die in hun dagelijks werk zicht hebben op de ‘reguliere’ werkwijze van de gemeente.

Bijlagen

Onderzoeksverantwoording dossieranalyse (1)

Methode dataverzameling
Bij de start en het einde van de begeleiding hebben sociaal ondernemers een vragenlijst afgenomen bij de deelnemers (zie p. 56-58). Purpose heeft de antwoorden op de onderzoeksvragen per 1 oktober 2024 ontvangen. Op dat moment liep de pilot nog, dus de analyse heeft zich grotendeels toegespitst op de 90 dossiers die op dat moment al waren afgerond (T0 en T1). Uitvraag van de doelgroep-categorisering binnen de bijstandspopulatie was oorspronkelijk geen onderdeel van de vragenlijst, maar kon voor het merendeel van de dossiers alsnog worden vastgelegd door de sociaal ondernemers.

Populatie, steekproef en representativiteit
De onderzochte populatie bestaat uit alle deelnemers die vanaf aanvang van de pilot Resultaatfinanciering zijn gestart met een traject bij een van de sociaal ondernemers. Bij analyse van de achtergrondkenmerken van deelnemers is gebruik gemaakt van alle aangemelde casussen. Voor analyse van de doorlooptijd en de ontwikkeling die inwoners doormaakten is alleen gekeken naar de 90 afgeronde dossiers. Uitspraken in het rapport over behaalde resultaten bij deelnemers betreffen dus alleen de 90 afgeronde dossiers. Doordat de steekproef en populatie hetzelfde zijn is de steekproef representatief voor de populatie.

Validiteit
Het effect van de interventies op deelnemers is in dit onderzoek aan deelnemers zelf uitgevraagd. Omdat ervaren welbevinden centraal staat is dit ook het belangrijkste perspectief. Alle deelnemers van Wijkbedrijf Bilgaard die uitstromen naar vrijwilligerswerk hebben een vrijwilligerscontract ondertekend. Voor de uitstroom naar betaald werk zou een aanvullende analyse gedaan kunnen worden vanuit feitelijke data van de gemeente, om te verifiëren of inwoners (volledig) uit de bijstand gestroomd zijn.

Maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA)
De MKBA is volledig gebaseerd op de uitstroom van deelnemers naar betaald werk. Maatschappelijke baten op andere leefgebieden (bv. gezondheid, financiën) zijn *niet* doorberekend.
De MKBA is gebaseerd op de volgende aannames
Resultaat T-eind t.o.v. T0: 22 deelnemers stromen uit de bijstand naar betaald werk (34% van 65 ingediende declaraties)
- 97% is 21+ (o.b.v. achtergrondkenmerken alle deelnemers)
- 81% is alleenstaand (o.b.v. achtergrondkenmerken bijstandspopulatie gemeente Leeuwarden)[1]

Hoogte besparing: gemiddelde kosten bijstand per persoon per jaar = €20.528 o.b.v. kosten bijstandsuitkering 21+ gehuwden en alleenstaanden en uitvoeringskosten.[2]
Duur (duration) en afname (drop-off) besparing: aanname is dat de besparingen tenminste 3 jaar aanhouden (SROI-richtlijnen schrijven 1-5 jaar voor), met een jaarlijkse afname van 20% o.b.v. de aanname dat een aantal mensen terug zullen vallen in de bijstand.
Attributie: uitgangspunt is dat 80% van het resultaat toe te schrijven is aan de sociale interventie.
Kosten zijn gebaseerd op 65 declaraties die per 1 oktober 2024 ingediend zijn.
SROI is berekend als de verhouding tussen de maatschappelijke opbrengsten van de 65 gedeclareerde trajecten voor de periode van 3 jaar t.o.v. de gedeclareerde kosten.

[1] Vragen n.a.v. de informerende bijeenkomst met de Raad, d.d. 17-01-2024
[2] Bronnen: rijksoverheid.nl en Uitvoering bijstand kost bijna 2900 euro per uitkering - Gemeente.nu, uitvoeringskosten gecorrigeerd voor inflatie

T0 vragenlijst

Vraag	Antwoordopties	Resultaat
1. Hoe is over het algemeen jouw gezondheid?	Vijfpuntsschaal: zeer slecht – zeer goed	Ervaren gezondheid (kwantitatief)
2. Hoe gelukkig voel je je meestal?	Vijfpuntsschaal: heel ongelukkig – heel gelukkig	Ervaren gezondheid (kwantitatief)
3. Als je je leven een rapportcijfer zou moeten geven? Wat voor rapportcijfer krijgt jouw leven dan?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
4. Wat voor cijfer krijgt je fysieke gezondheid?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
5. Wat voor cijfer krijgt je mentale gezondheid?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
6. Wat voor cijfer krijgt je financiële gezondheid?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
7. Hoe sta je in het leven? Hoe is het met jouw: • Toekomstperspectief • Zelfvertrouwen • Intrinsieke motivatie • Doel in het leven • Keuzes maken	Vijfpuntsschaal: helemaal niet goed – heel goed	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
8. Wat zou je willen bereiken? Als je achteraf zegt: “daar heb ik écht iets aan gehad”; wat is er dan gebeurd?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
9. Wat moet er anders? Of wat zou je willen leren?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
10. Is er verder nog iets dat je zou willen zeggen?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)

T1 vragenlijst (1)

Vraag	Antwoordopties	Resultaat
1. Hoe is over het algemeen jouw gezondheid?	Vijfpuntsschaal: zeer slecht – zeer goed	Ervaren gezondheid (kwantitatief)
2. Hoe gelukkig voel je je meestal?	Vijfpuntsschaal: heel ongelukkig – heel gelukkig	Ervaren gezondheid (kwantitatief)
3. Als je je leven een rapportcijfer zou moeten geven? Wat voor rapportcijfer krijgt jouw leven dan?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
4. Wat voor cijfer krijgt je fysieke gezondheid?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
5. Wat voor cijfer krijgt je mentale gezondheid?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
6. Wat voor cijfer krijgt je financiële gezondheid?	Rapportcijfer (1-10)	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
7. Hoe sta je in het leven? Hoe is het met jouw: • Toekomstperspectief • Zelfvertrouwen • Intrinsieke motivatie • Doel in het leven • Keuzes maken	Vijfpuntsschaal: helemaal niet goed – heel goed	Ervaren welbevinden (kwantitatief)
8. Waarom deed je mee aan dit project?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
9. Is dat wel of niet goed gelukt?	Vijfpuntsschaal: zeer slecht – zeer goed	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
10. Wat moest er anders? Of wat wilde je leren?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
11. Is dat wel of niet goed gelukt?	Vijfpuntsschaal: zeer slecht – zeer goed	Ervaren welbevinden (kwalitatief)

T1 vragenlijst (2)

Vraag	Antwoordopties	Resultaat
12. Is alles hetzelfde sinds je meedoet aan het project of is er iets veranderd?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
13. En denk je dat dit zo blijft, na het project?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
14. Wat hielp jou het meest om dit te bereiken?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
15. Heb je nu betaald werk, vrijwilligerswerk of volg je een opleiding?	• Ja, een werkplek • Ja, vrijwilligerswerk • Ja, een opleiding • Nee	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
16. Hielp het project om werk/vrijwillgerswerk of opleiding te vinden?	• Ja • Nee • Misschien	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
17. Zo ja of misschien, hoe heeft het geholpen?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
18. Zo niet, denk je dat het gaat lukken om werk/vrijwilligerswerk of een opleiding te vinden?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
19. Wilde je wel eens stoppen met het project? Zo ja, wat hielp jou om toch niet te stoppen?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
20. Wat vond je goed van het project? Wat hielp je echt verder?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
21. Welke tips heb je voor het project? Hoe kan het nog beter?	Open vraag	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
22. Zou je vrienden, kennissen of familie dit project aanraden?	Vijfpuntsschaal: zeker niet – zeker wel	Ervaren welbevinden (kwalitatief)
23. Wil je verder nog iets zeggen?		Ervaren welbevinden (kwalitatief)

Wordcloud: deelnemers benoemen welke verandering zij hebben doorgemaakt bij de sociaal ondernemers

De Dreamfabryk

Wijkbedrijf Bilgaard

Wordcloud: inwoners benoemen wat zij waarderen aan de werkwijze van sociaal ondernemers

Meer weten? Neem dan contact op met:

Jonathan Fink-Jensen

j.finkjensen@purpose.nl

PURPOSE

Innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken